de ovend

Stellingwarfs tiedschrift

39e jaorgaank no. 6
december 2011

in de Stellingwarven
Saemen Stark

Rabobaank de Stellingwerven streeft naor et leveren van duurzeme klaantweerde. Een veurweerde om dat berieken te kunnen is dat we deur oonze lekaole betrokkenhied goed 'e hoogte binnen van wat oonze klaanten neudig hebben en op pries stellen. Daor zetten we oons iedere dag volledig veur in.

Rabobaank. Een baank met idenen.

(0516) 43 83 43
www.rabobankdestellingwerven.nl

Rabobank

FOTO'S

Omslag, blz. 7, 8, 17, 16, 18, 22 S. Bloemhoff
blz. 4, 6 Marije Kuiper
blz. 11, 12, 13, 14 Femmy Woltman-Groen

Kolofon

De Ovend wodt uutgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte en komt zes keer in et jaor over de heerd bi'j de leden/ab. In dit blad verschienen bi'jdregen op et terrein van de Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde, geschiedenis en taelbeweginge.

Redaktie	Koosje Hornstra, Jimmy Visser en Jannes Westerhof
Buro-redakteur	Sietske Bloemhoff
Zetwark	Trijnie Telkamp
Omslag	Sietske Bloemhoff
Drok	Van der Meer, Oosterwoolde
Administraosie	Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Willinge Prinsstraote 10, 8421 PE Berkoop/Oldeberkoop Till. (0516) 451108
Eupeningstieden	Maendag t/m donderdag: 9.00 ure tot 16.00 ure
Administraosie	Overleg mit aandere mitwarkers kan alliend nao tillefonische ofspraoke
E-mail	info@stellingwarfs.nl
Webstee	www.stellingwarfs.nl
Lidm./Ab.	€ 17,00 in et jaor
Losse nommers	€ 3,50

ISSN 0166-7351

D'r mag gien wark uut dit blad overneumen wodden zonder schriftelik goedvienen van de maeker(s).

INHOOLD

Koosje Hornstra
Et veuroffien 2

Douwe Kootstra
Johan Veenstra: 'Ik hebbe niks te klaegen, mag beide hanen dichtekniepen 3

Jimmy Visser en Koosje Hornstra
In gesprek mit Harmen Houtman 7

Jannes Westerhof
Oosterse kontakten 11

Lily Köhler
Energie 15

Jannes Westerhof
Dit plak dot me wat 16

Herma Egberts
Mien mooiste boek 20

Van de redaktie
Vuuf uutgiften Schrieversronte zowat uutverkocht 21

Van de redaktie
Ni'j boek Roely Bakker: Verzin 22

Henk Bloemhoff
Nedersaksisch van Raalte, Heino en Lemelerveld in ni'j grammatikadiel beschreven 23

Freddie de Vries
Hooltpae december 1903 25

W. de Jong
De waetervarver 27

Van de redaktie
Jaorige Schrieversronte komt naor de dörpen toe! 28

Jan en Amelia Brouwer
Reisverslag naor Chili (4) 29

Sjoukje Oosterloo
Weemoed 30

Koosje Hornstra
Rheinfelden 31

Frank Spijkers
Pieter Stoefzaand 32

ET VEUROFFIEN - Koosje Hornstra

Begin november was in Dörpshuus 'De Bult' op Der Izzerd de prissentaosie van een 'glossy' blad. De dörpekraante van Der Izzerd, Hooltwoolde en Ni'jhooltwoolde, *'t Kontakt*, beston 25 jaor en bi'j gelegenhied daorvan hadde de redaktie bedocht een extra nommer te maeken. Jammer genoeg he'k et feest niet mitmaekt. Aenlik bin 'k nooit ziek, mar krek die middag wel. Gelokkig bin d'r mooie foto's van te zien op de webstee.
Maonden bin ze mit et blad doende west en an alle ooldredaktieleden is vraogd om d'r een bi'jdrege veur te leveren. Daor heurde ik ok bi'j. Veurda'k in de redaktie van *De Ovend* kommen bin he'k veertien jaor etzelde wark veur *'t Kontakt* daon. Vandaor ok da'k De Ovend wel andurfd hebbe.
De redaktie van *'t Kontakt* het d'r wel even over vergeerderen moeten a'k et wel in et Stellingwarfs doen mocht, mar daor he'k toestemming veur kregen. Lenus van den Broek het oons allemaole knap op de foto zet. Temeensen, ik vun me d'r disse keer wel aorig schier opstaon. Hebben jim dat now ok daj' d'r altied zo vremd uutzien? Dat zal wel kommen daj' jezels alliend mar in spiegelbeeld zien. Et is natuurlik wel zo dat aanderen wel zo tegen je ankieken.
D'r is krek as bi'j *De Ovend* in de jaoren hiel vule veraanderd. Mien funktie bi'j *'t Kontakt* was de koppen boven de artikels te maeken, omdat ik kalligraferen kon. Ok mos ik d'r plaeties bi'j plakken. Ik snuuide altied de kraanten nao en heb an mien opvolgster een deuze vol deurgeven. Ok he'k een puzelkompetisie opstart, die d'r now ok nog altied is. In al die jaoren is et blad altied tussen de dattig of veertig bladzieden dikke west. Dat is veur de drie dörpen, waor mar een achthonderdvuuftig meensken wonen een hiele prestaosie, wiels et allemaole willewark is. De stencilmesiene ston in de schoele van Hooltwoolde en daor wodde elke maond, in ronties om de taofel, et blad in mekere zet. In 1998 het et stencilapperaot de miljoenste bladziede drokt, staot in et blad bi'j de historische jaortallen. In wezen gaot et now nog zo, al is de mesiene wel an de tied anpast en is de redaktie al lange overschaekeld naor de komputer. Per jaor wo'n d'r tien nommers maekt. In tegenstelling tot *De Ovend* is de veurkaante nooit veraanderd, altied in et fel geel. Cees Lodder het him tekend en ie zien d'r de boerkeri'je van de femilie Hamers uut Der Izzerd op, de klokkestoel van Ni'jhooltwoolde en de karke van Hooltwoolde. Veur et jubileumnommer bin dezelde gebouwen op de foto zet en is keuzen veur de kleur gruun op mooi glaanzend pepier. Et mos d'r netuurlik wel 'glossy' uutzien.
Volgend jaor bestaot de Schrieversronte 40 jaor en netuurlik komt daorover et neudige in *De Ovend*.

Douwe Kootstra

Johan Veenstra: 'Ik hebbe niks te klaegen, mag beide hanen dichtekniepen.'

Een interview naor anleiding van et 40-jaorig schrieverschop. Mar daor zit ok votdaolik et perbleem: 'Ik bin aenlik hielemaole gien schriever,' zegt Johan Veenstra bescheiden. 'Dat woord schriever vien ik altied zo, ja hoe za'k et zeggen, zo hoogdraevend, past dat wel bi'j mi'j. Ik bin iene die riegelmaotig wat schrift, mar echte schrievers, zoas Durk van der Ploeg en Theun de Vries, bin alle daegen an 't wark mit een iezeren discipline. Ik schrief allienig a'k d'r aorighied an hebbe, lange niet elke dag, niet iedere weke. Mien kiek op et schrieverschop slöt mooi an bi'j et motto dat op 'e penning van de Bergveldpries staot: "En pattietoeren schrief ik". En zo is 't. D'r is in et leven zovule meer as schrieven. En een meens wodt oolder. Ik bin now mit een roman an de gang mar et kan best wezen dat dat et dan wel is. Ik hebbe nog wel idenen mar ie moe'n ok mar gezond blieven. Ik neme d'r wel de hieltied meer de tied veur, relativere ok meer.'

Johan Veenstra zit in zien stoel veur et raem. Naost him staot een taofeltien mit een staepeltien boeken.

Dat lat zien dat zien hatte uutgaot naor alle, mar veural ok de streektaelen. D'r liggen titels in et Zeeuws en et Stienwiekers bi'j. Van dat staepeltien koj' vanzels votdaolik op zien eigen, toch wel beheurlik grote oeuvre, echte schriever of niet. Et bestaot uut 23 titels en in jannewaori wodt nommer 24 prissenteerd.

Is d'r ien boek uut die lange riegel dat je et liefste is?

'*Een brogge van glas* is me et meerst dierber, want dat boek bin ik. Dat raekt me et slimst ok omdat et over mien moeder gaot. Ik hebbe et hiel vlot schreven, in iene goeze. En eins zonder grote opzetschema's zoas bi'j aandere romans. Ik bin gewoon begonnen mit vertellen en schrieven. Daor staot tegenover dat de inkubaosietied, om et zo mar es te numen, hiel lange was. Za'k et wel doen, wat zullen de meensken d'r van zeggen. Ik hebbe d'r een hiele protte reakties op had, positief en negatief. Mar die laeste kattegerie meensken he'k niks mit.'

Zol d'r een boek op 'e zi'je van de tied liggen blieven?

'In et Stellingwarfs overleeft niks. A'k d'r niet meer bin, is et daon. Kiek mar naor Vestdijk, Couperus en al die aandere schrievers. Now ja, pattie boeken van Couperus bin laeter nog verfilmd. Mar toch... Nederlaanders bin niet stark in et in ere holen van heur auteurs. In et Stellingwarfs zal et niet aanders gaon. Ie moe'n zoks nochteren bekieken. Schrievers bin gien blievers. Kiek naor oonze beroemde Vrouw Hof. Ja, ze leeft deur in oonze andaenkens mar mit heur dood was et daon mit heur boeken. Et kan mi'j ok niet zovule schelen. Et zol mien ego wel strelen mar ie bin dan toch dood. Ie moe'n d'r now van genieten, plok de dag.'

Hej' d'r nooit an docht en publiceer in een 'grotere' tael? Meer beriek, roem en inkommen?

Douwe Kootstra (links) in gesprek mit Johan Veenstra.

'Nee, nooit. Dat zo'k nooit doen. Ik wil et niet en zol et ok niet kunnen. Ik beheerse bi'jveurbeeld et Nederlaans vule minder as et Stellingwarfs. Daor kan 'k alles in zeggen, in benumen. Dat vuul ik, dat bin ik. Et Nederlaans staot vule veerder van me of, eins is 't een vremde tael.'

Hej' je wel es ofvraogd waor je telent wegkomt?

'Nee, ik wus niet da'k et hadde. Doe et eerste boek in et Stellingwarfs uutkwam, *De oolde pook* van Bergveld, doe brak d'r wat bi'j mi'j eupen. Ik zag hoe mooi mien moedertael was. Ie praotten et altied wel, mar zaggen et nooit. Dat was et begin. Ik docht doe: dat wi'k ok. En daor bin 'k bliede van want wat het dat schrieven en vertellen en alles d'r ommehenne mien leven riek maekt. Prachtig toch da'k d'r mit uut aende zet bin. Zoe'n boek moet op et goeie mement op je pad kommen; een betien gelok heurt d'r bi'j.'

Mar dat telent van de schriever en verteller Johan Veenstra komt niet uut dat boek...

'Dat telent? Now ja, mien moeder en een zuster van heur mossen vaeke veur de klasse kommen om heur mooie opstel veur te lezen. En ik hadde een omke en een tante die ommeraek tenielspeulen konnen. Ik hool van drama, mooi drama, krek as mien moeder. We konnen beidend aodemloos naor een film zitten te kieken.'

Ie hebben een hiele protte schriefgenres beoefend, mar bin ok verteller, veurdreger, spreker en entertainer. Ie bin aenlik een veulziedig woordkeunstener. Hej' ok een veurkeur veur ien van al die aktiviteiten?

Johan lacht. 'Dat bin allegeer van die grote woorden. Daor bin 'k wat huverig veur, die

plakken aanderen zomar op je. Ik bin d'r te bescheiden veur en dat is gien valse bescheidenhied. Kiek, bi'j et schrieven moet de huud d'r op, veural bi'j et beginperces, et uut aende zetten mit een roman, dat is wark. Et mooiste is as 't in 't klad klaor is. Dan begint et bi'jfieken, dat doe 'k graeg. Mar dan hej' een basis.
Ik bin eins een verteller, dat vien ik et aldermooiste. Aj' een baand mit een groep meensken kriegen, as die groep him hielemaole geft. As die him geft, dan doe ik dat ok. As dat kontakt hielendal goed is, kom ik hielemaole los, wor ik vri'jer en durve soms wel es wat van de tekst of te wieken, te improviseren. Dat geft een protte voldoening. Mar ik bin niet zomar verteller wodden. Dat komt sloependeweg. Ie beginnen mit je teksten veur te lezen, vaeker en vaeker. En dan verneem ie dat uut et heufd vertellen vule mooier is, dan kriej' vule meer kontakt mit et pebliek. Now leer ik de teksten dus van buten, hiel vervelend wark, d'r is gien klap an, dat vragt dus discipline. Alle daegen oefenen en mar weer en weer. Mar as et dan slaegt... De laeste weken ha'k een stokmennig van die prachtige optredens, dan klopt alles. En aj' dan in et schoft ok nog wat boeken verkopen...'

Et is een gewoonte van een boel schrievers om te klaegen over een gebrek an erkenning, wardering, priezen en nuum mar op. Ie lieken me niet zoe'n type schriever toe...

'Ik hebbe hielemaole niks te klaegen, mag beide hanen dichtekniepen. Et is geweldig gaon en aj' weerommekieken, weej' ok dat et leven van toevalligheden an mekeer hangt. As ze mi'j bi'jglieks op et aende van de tachtiger jaoren niet vraogd hadden en lees veur Omroep Frieslaand elke weke een stiekelstokkien veur... Dat was een soortement van deurbraoke. Ik raekte in een vule groter gebied bekend, wodde overal vraogd om te vertellen en verkocht ok overal boeken. Doe is et hadde gaon. D'r weren jaoren da'k wel 120 keer et pad uut west hebbe. En dat kwam allemaole deur de radio, deur de stiekelstokkies.'

Jow kennende hool ie et tal optredens sekuur bi'j?

'Ik zitte now op een kleine 2800 keer mar et nemt hadde of, heur. Verienings wo'n opheven of vergriezen. En ze kun gien bestuursleden meer vienen; de wereld veraandert hadde. Et hindert mi'j niet want ik wor ok oolder, mar de schrievers en vertellers van de toekomst zullen heur klaankbod missen.'

Wat jow optredens angaot. Bi'j' in et eerste plak schriever of taelbeweger of lopt et in mekeer over?

'Aj' doen wat ik doe, bi'j' automatisch een beweger. Ik hebbe ok jaoren in et bestuur van de Stellingwarver Schrieversronte zeten. Mar... ik bin toch in et eerste plak schriever. Ik laot de meensken zien hoe mooi heur tael is. En as ze dat zien, zollen ze tot de konklusie kommen moeten dat zoks een riek bezit is, zo van: bliksem, die schat moe'we niet kwiet. Wi'j geven om die tael en die geven we deur an de kiender. Mar dat idiaal van mi'j blift veer vot, zovule invloed het de schriever niet, ok al wo'n mien boeken goed verkocht. Et is slimme spietig dat zoe'n tael, zoe'n stok kultureel arfgoed, uuteindelik votraekt.'

Ie bin niet zo optimistisch over de toekomst, de schrieveri'je in et Stellingwarfs en alles wat d'r mit te maeken het.

'Ie moe'n eerlik wezen. De Schrieversronte moet de hieltied meer bezunigen. "Alles van waarde is weerloos," zee Lucebert al en dat gelt in disse hadde tied meer as ooit. As de 'top' van de Schrieversronte aanst mit pensioen is, wie nemt et dan over? Wie staon d'r klaor? Hebben ik, en aandere schrievers, dan nog een uutgever? Wie kan d'r dan nog manuskripten op fouten naokieken en in goed

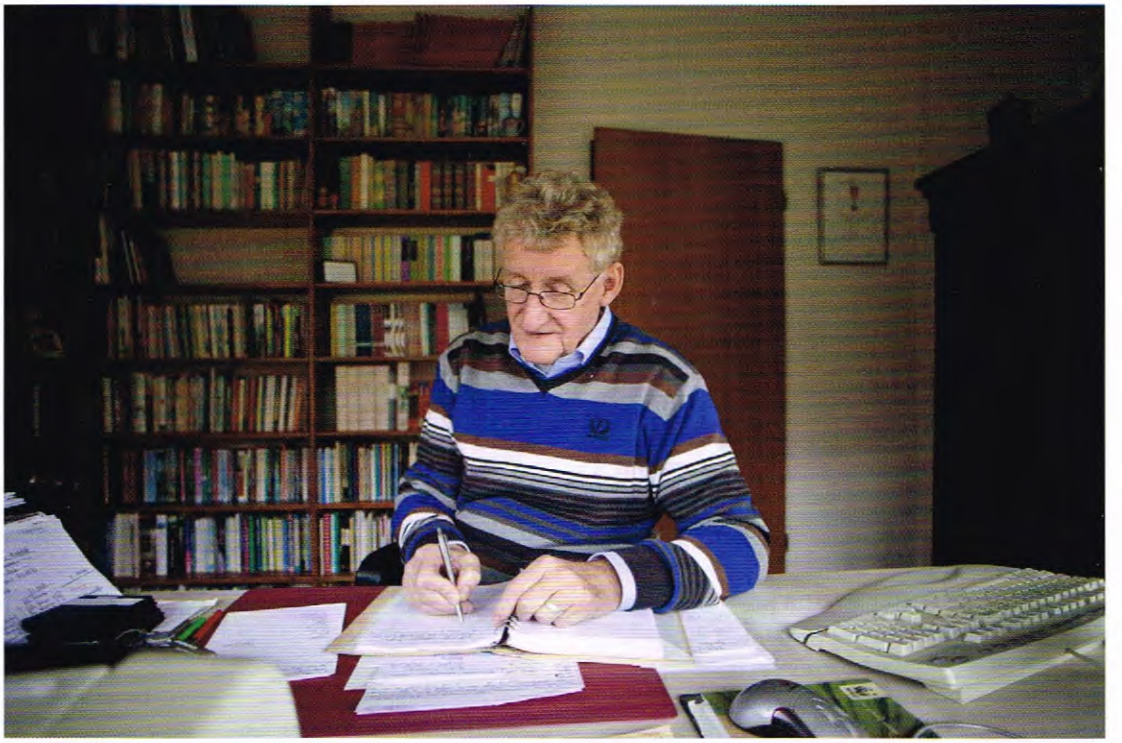

Johan Veenstra in zien warkkaemer, thuus in Ni'jhooltpae.

en geef Stellingwarfs verbeteren? Moe'k dan mien eigen boeken uutgeven? En is de tael d'r nog, bin d'r lezers? Allemaole vraogen. Now ja, zolange as mien generaosie d'r is zal et nog wel wat deurgaon, mar dan?'

Wat zoj' nog graeg doen willen?

'Ik bin doende mit een, veur een pat, soort vervolg op *Een brogge van glas*. Dus ok weer mit autobiografische elementen. Ik hope dat et wat wodt mar dat weej' in zoe'n beginstadium nooit. De ellende mit een roman is altied dat d'r zovule stoorzenders om je henne binnen. Ie moe'n zovule: even dit naokieken, even dat vertaelen, even de korrektie doen van de ni'je verhaelebundel. Dat zol eins niet zo moeten mar ja, d'r is zovule. Aj' van alles kunnen, is d'r al gauw spraoke van versnippering. Veur een roman moej' eins in een zee van tied leven – ja, een echte schriever wezen. Zoe'n roman, mit die peer heufdstokken klaor, leit d'r now al weer een hiel schoft. A'k d'r dommiet veerder mit gao, moe'k eerst alles weer lezen om d'r goed in te kommen en om te zien hoe as 't veerder moet. A'k d'r dan ienkeer goed veur en in zit, vien ik et wel een mooi perces. Mar asjeblief niet te vule geaemel om de kop. Et het ok mit mezels te maeken, ik kan min nee zeggen. Gien misverstaand: de optredens valen niet onder de kattegerie stoorzender, daor geniet ik van.'

Mien vraoge was: wat zoj' nog graeg doen willen?

'Nee, niet vule. Mit *Een brogge van glas* he'k mien belangriekste ei legd. Dat verhael bin 'k kwiet, dat warkte as een soortement bevri'jding. Et was et goeie mement. Veur mi'j gelt: hoe oolder, hoe vri'jer, hoe meer aj' durven en hoe minder aj' je wat van aandere meensken antrekken. Et maekt je starker.'

Jimmy Visser en Koosje Hornstra

In gesprek mit Harmen Houtman

Op dringend verzuuk van de schriever biwwe, Jimmy en Koosje, al om half achte an de Swurden in Et Vene.
Bi'j de deure bin we veraanderd in de vrouwluden Sjut en Siebeltje. Hielemaole in de pronk en kompleet mit stok en een inbreide rollator.
Dit omdat Harmen oons Lady Gaga en Kate nuumde tiedens de kontakten die an disse aovend veurofgongen en wi'j dit uut zelsrespekt veur vrouwluden op leeftied passender vunnen. Aj' beidend uut et onderwies kommen mien ie toch dat een opvoedkundig lessien niet verkeerd is op zien tied. Gelokkig mochten we d'r wel inkommen.
De rollator wodde in de gang daelezet en de rondleiding deur et huus begon. Trappe op en an de aachterkaante kregen we de schrieverskaemer te zien. Een fesien veur oonze ogen. Netuurlik een protte boeken. Een mure vol. Mooie schilderi'jen. Alderdeegst iene signeerd veur Harmen van Peter Lazarov. Een kaaste mit andaenkens an et oolderlik huus. Zien hiele schrieversleven inplakt in boeken. Rimmen vol. Wusten jim dat Harmen ok aorig tekent? Wi'j hebben et allemaole bekeken. We hadden daor al oonze tied wel verdoen kund. Dat was vanzels niet de bedoeling. Naor beneden dus, naor de koffie en de thee. Veurdat we daor an toe weren volgde d'r weer een rondleiding, now deur de woonkaemer. En alweer kiek ie je ogen uut. Wat een mooie verzaemeling van de prachtigste dingen. Schilderi'jen, broonzen beelden, posselein en glas. Et maekte oons zuver stille. Gelokkig konnen we op een baank zitten mit een fantastisch zicht op de glaskeunst en daor de hiele aovend lekker naor kieken.

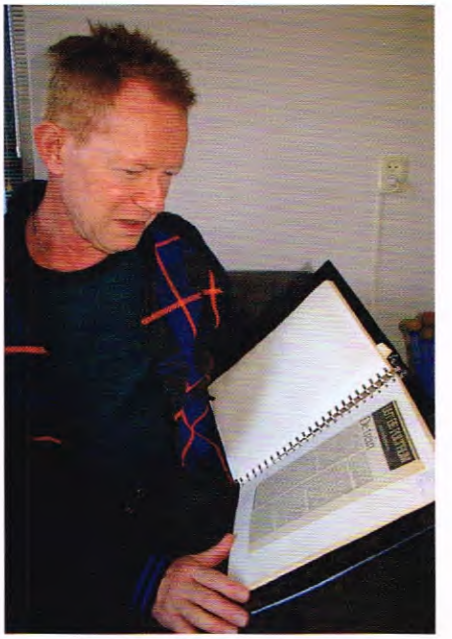

Harmen Houtman mit iene van zien plakboeken.

Harmen woont tegere mit Jacob, de man waor hi'j al krapan 25 jaor een relaosie mit het. Zien partner is al mit pensioen, mar Harmen warkt nog 36 uren in de weke, al wil hi'j dat et volgend jaor weerommebrengen naor 24 uur, mar an stoppen daenkt hi'j nog niet. Hi'j vint et wark nog vuus te mooi. Toch is hi'j an et begin van et jaor zestig wodden en is verpleger wezen best een zwaor beroep.
Harmen is geboren op 22 feberwaori 1951 in et ziekenhusien van Wolvege, krek as hiel vule aanderen in de omgeving. Roem aanderhalf jaor laeter volgt d'r nog een breur, Piet. En dan is et gezin kompleet. De heit en mem weren al aorig op leeftied doe ze trouwden. Heit is een geboren Ni'jhooltpaeïnger en Mem komt van Wyckel. Heur laeste baene is in hotel Zeezicht op Vlielaand. Vandaor dat et gezin laeter ok vaeke op dit eilaand op vekaaansie west is. Harmen is opgruuid op de boerkeri'je an de Binnenweg tegenover et K.I.-stesjon. Zien heit het een stok of twintig koenen op 'e stal. Ok hebben ze twie peerden. Et ienige wat Harmen wel mooi vint is et hujjen, mar nocht an boerken het hi'j veerder nooit had. Almar

Harmen Houtman vertelt graeg over de goeie baand mit zien oolden.

weer komt in et gesprek naor veuren dat hi'j zokke lieve oolden had het. Daor het hi'j in verhaelen en gedichten dan ok vaeke over schreven. Mit zien breur Piet is et een haat-liefde verholing as kiend. In tegenstelling tot Piet, die een hatstochtelik voetballer west is, hoolt Harmen hielemaole niet van sport. Now ze beiden oolder binnen beginnen ze meer op mekeer te lieken.
Nao de legere schoele, waor meester Van der Valle heufd is en juffer Peenstra uut Berkoop veur de legere klassen staot, gaot Harmen, die doe nog meerstal Hampie nuumd wodt, naor de Ulo in Wolvege. In de dadde klasse dot hi'j een beroepskeuzetest en daor krigt hi'j as advies om broeder te wodden, mar hi'j het gien idee wat dat is. Nee, hi'j wil de detailhaandel in. Hi'j wil in een heremode-zaek warken en dus gaot hi'j nao de Ulo naor de Detailhaandelschoele in Liwwadden.
Twie jaor duurt die opleiding en dan kan hi'j bi'j Beintema op 'e Dracht in Et Vene an et wark as verkoper. Aenlik het Harmen meer nocht an etaleren, want hi'j mag ok hiel graeg tekenen. Dan bliekt ok, al nao drie maonden, dat dat wark him hielemaole niet ligt en dan komt hi'j op kantoor bi'j de CAF in Berkoop. Hi'j krigt de verantwoordelikhied over de geldzaeken en krigt de rest van zien leven tot now an toe een grondige hekel an alles wat mit geld saemenhangt. As d'r een omke ziek is en ze die in et ziekenhuus van Drachten opzuken, zicht Harmen veur et eerst een broeder lopen en wet et dan inie-nend zeker: dat wil ik wodden!
Dus moet hi'j weer an et leren, now veur verpleegkunde-A. Hi'j kan terechte in et ziekenhuus van Et Vene en gaot elke dag op zien Puch d'r henne. Laeter gaot hi'j vanuut Wolvege mit de trein. Hi'j reist dan saemen mit buurjonge Johan Veenstra, die in Et Vene warkt op et belastingkantoor. De memmen hebben regeld dat ze saemen opfietsen. Nao drie jaor as leerling op de EHBO kan hi'j in dit ziekenhuus an et wark. Laeter wodt hi'j verpleegkundige SEK & kienderofdieling, ok in 'De Tjongerschans' en dat dot hi'j now al 38 jaor.

Harmen is intussen uut de 'kaaste' kommen, zoas ze dat tegenwoordig numen. Thuus is dat gelokkig gien inkeld perbleem. Hi'j woont vier-en-een-halfjaor saemen mit een vrund in Drachten. Mar die relaosie hoolt gien staand. Nao een vekaansie mit zien oolden in Limburg reist hi'j mitien deur in zien Opel Kadet naor Liwwadden om nog even een bar te bezuken en ontmoet dan in 'Face' zien partner Jacob uut Franeker, een echte Friespraoter, mar et klikt. Fries is veur Harmen ok gien perbleem, want tegen zien mem praot hi'j dat thuus ok altied.

Op de vraoge as hi'j ok weer in Ni'jhooltpae wonen wil is et antwoord negatief. Hi'j zit in Et Vene mooi dichtebi'j et wark, dichtebi'j et spoor en ok dichtebi'j de netuur. Toch vuult Harmen him in et eerste plak Stellingwarver . Hi'j hoolt van et gemoedelike van de meensken uut die streek.

Schrieven kan hi'j in drie taelen. Nederlaans, Stellingwarfs en Fries. As joongien van negen jaor schreef hi'j al in Friese Koerier. Veertig jaor leden ontdekte hi'j daj' ok in et Stellingwarfs wel wat op pepier kriegen konnen. De schrieveri'je in De Ovend is doe begonnen. Haost 23 jaor schrift hi'j veur de Fryske Krite in De Jouwer in et Fries de Nijjiersrevu.

Mar ok lieties schrieven veur de Muiters en Froukje en Jeannette, een ienakter, een kiendertenielstok, een schoelerevue, een jubileumstok veur Vios. Harmen dot et.Tussendeur verschienen ok nog een peer dichtbundels: *Weerzien*, *Veur de Vorm* en *Dichterbi'j* en de neudige bi'jdregen veur kelinders. Hoe krigt een meenske dat veur mekeer, zoj' zeggen. Neffens oons zitten d'r veur him ok mar 24 uren in een dag. Hobbies bin d'r ok nog. Reizen mit Jacob, keunst kieken, naor veilingen, Rembrandt van Rijn in de gaten holen en dan bin ze ok nog vaeke lopende op pad. Lange ofstanen lopen doen ze graeg.

Wi'j raekten haost niet uutpraot. Et was dan ok best an de tied doe we as Koosje en Jimmy ofscheid nammen en now nog mit een protte plezier weerommedaenken an een inspirerende aovend. Bedaankt Harmen en Jacob.

Kommend jaor veul aktiviteiten rond
Stuyvesant 400

Ok al wodt d'r over et juuste jaortal verschillend docht, in 2012 komt d'r veul ommedaenken veur et feit dat et 400 jaor leden is dat misschien wel de meerst bekende Stellingwarver ooit, Pieter Stoefzaand, geboren wodde. De Stichting Stuyvesant-400 wil in et kader daorvan op een verrassende meniere de Stellingwarver kontreinen op 'e kaorte zetten mit alderhaande aktiviteiten en evenementen. De stichting wil daorbi'j zoveul meugelik de ondernemers, inwoners en toeristen uut de regio betrekken om ien en aander zo bried meugelik op te zetten.

De Stellingwarver Schrieversronte gaf oflopen jaor al et stripboek *De wraoke van Pieter Stoefzaand / De wraak van Pieter Stuyvesant* van histotolk Frank Spijkers uut. Et doel is now dat i.s.m. de Stichting Stuyvesant-400 histotolk Frank Spijkers mit zien veurstelling rond Pieter Stoefzaand alle basisschoelen in beide Stellingwarven bezocht. Et stripboek mit bi'jheurend lesmateriaol wodt dan mitien uutdield an alle leerlingen van groep achte, de schoelen kun butendat gebruuk maeken van een workshop striptekenen. Wie meer weten wil over Stoefzaand 400 kan et beste even kieken op de webstee van de stichting: www.stuyvesant-400.nl.

1972 - 2012

WIE DOT MIT AN ET JUBILEUMNOMMER VAN DE OVEND (APRIL 2012)

Et kommende jaor bestaot de Stellingwarver Schrieversronte 40 jaor. Et hiele jaor deur zal d'r veur dat heugelike feit ommedaenken wezen mit tal van aktiviteiten. Mar niet alliend de stichting bestaot 40 jaor, etzelde gelt ok veur et Stellingwarfs tiedschrift *De Ovend.* Mit naeme et aprilnommer van et tiedschrift zal in et teken van die 40 jaor staon.

De redaktie van De Ovend dot een oproep an iederiene om wark in te leveren veur dat feestelike aprilnommer. Et onderwarp is hielemaole vri'j, en et mag gaon om verhaelen, gedichten, kollums, beschouwings en gao zo mar deur. Veur et biezundere nommer wodt een speciaole gaastredaktie insteld die bepaolen gaot wat d'r die keer in et blad wel of niet opneumen wodt.

Wie mitdoen gaot moet zien of heur wark veur 1 feberwaori 2012 insturen. Dat kan vanzels mit de post naor Willinge Prinsstraote 10, 8421 PE in Berkoop/Oldeberkoop, mar liever nog per e-mail naor **info@stellingwarfs.nl.**

Redaktie én gaastredaktie kieken uut naor de inzendings!

Veur de vuufde keer veurlezen in december

Veur de vuufde keer wodt op 28 en 29 december de grote veurleesaktie in de Stellingwarver zorginstellings en verpleeghuzen holen. Jaorliks gaon daor tussen de kastdaegen en ooldejaorsdag een kleine twintig veurleesvri'jwilligers van de Schrieversronte henne om een grote groep bewoners een mooie morgen of middag te bezorgen. Alle veurlezers kriegen een mappe mit veurleesverhaelen mit, die mappe wodde dit jaor weer anvuld mit een flink tal ni'je verhaelen. De overkoepelende orgenisaosie wodt mit naeme daon deur Schrieversronte-mitwarkster Immy Sloot.

BESTUUR EN PASSENIEL VAN DE STELLINGWARVER SCHRIEVERSRONTE WEENSKEN IEDERIENE EEN OMMERAEK MOOI EN GEZOND JUBILEUMJAOR TOE!

Jannes Westerhof

Oosterse kontakten

Kopstôk Femmy Woltman-Groen uut Gieteren

Daegenlange regent et al, mar neffens de weerberichten is d'r vost op komst. Een mooie dag om naor Gieteren te gaon, veur mi'j nog altied et plak van punteren en zielen en van schaetstochten mit mooi vostig weer. An 't veren in een fluusterbotien bin 'k nooit toekommen. In Gieteren woonde in de jaoren vieftig van de veurige ieuw de bekende kottebaeneriedster Femmy Groen. Dezelde vrouw die now onder de naeme Femmy Woltman-Groen bekend staot as schriefster in Noordwest-Overiessel en as redaktielid van et tiedschrift Kopstôkken. *Kopstôkken is een tiedschrift mit verhaelen en gedichten in de streektael van Noordwest-Overiessel en verschient elk vorrels jaor. Femmy is geboren in de boerderi'je van heur grootoolden van heur mems kaante an et Binnenpad. Heit raekte kot veur heur geboorte uut de tied en mem Hendrikje gong mit de vier jaor oolde Henk en Femmy weeromme naor et huus van de oolden en daor is Femmy altied wonen bleven.*

Femmy Woltman-Groen.

A'k bi'j de woonboerderi'je ankom staot Femmy de haastblaeden bi'j mekeer te vegen. 'Ik bin een doener, ik olle van anpakken en ofwarken', zegt ze in et Gieters. Dat dot blieken, want awwe in de smoeke kaemer kommen, waor as vroeger de koestal was, liggen de boeken, bundels en tiedschriften die ze zels schreven het, saemensteld of waor ze an mitwarkt het al klaor. Mar as ik eerst over et schaetsen begin kommen de plakboeken op 'e taofel. Toeval, mar as ik een plakboek deurblaeder zie ik zoe'n betien as eerste een kraanteartikel mit de kop 'In Oldeberkoop verwierf Femmy Groen de eerste prijs'. Gien daotum d'r bi'j, mar et moet omdebi'j 1959 west wezen. Een foto van de jonge Femmy mit as onderschrift 'een van de snelste Nederlandse hardrijdsters' en een foto op 'e iesbaene van Berkoop waor as Femmy heur 82-jaorige grootvader en de 76-jaorige siktaoris van de Gieterse Iesklub, beide mit de pette op, in de aarms het. Femmy nemt negentig gulden mit naor huus, tachtig veur de eerste pries en tiene veur de snelste rit. Een knappe daghure in een tied, daj' as jonge 'kantoorbediende' daor een maond veur warken mossen. In de winter van 1956-1957 schaetste ze mar liefst 870 gulden an priezegeld bi'j mekeer. Drie keer wodde Femmy kampioen van Overiessel in een tied dat d'r alliend mar op netuuries schaetst wodde en d'r dus niet elk jaor een kampioenschop was.

Tot 1962 het Femmy wedstrieden reden, doe kwam dochter Henny en is ze d'r mit stopt. Ze trouwde in 1959 mit Johan Woltman. Veur op et plakboek staot een prachtige foto mit een riegel punters, veurop de punter mit et bruidspeer en daoraachter de punters mit femilie, vrunden en kottebaeneriedsters en aandere meensken uut de sportwereld. Nog een kop uut een kraante van jannewaori 1960: 'Femmy Groen in Giethoorn ongenaakbaar'. Ze won doe van Atje Deelstra, die laeter wereldkampioene op 'e lange baene wodde. Wat ok opvaalt is dat de 13- jaorige nicht

Femmy an de start in de jaoren 50.

Femmy in et schaad van de 'grote' Femmy de 7e pries haelde. Die Femmy was de dochter van omke Anne Groen. Anne Groen het wat ofreisd naor atletiek, schaets- en wielerwedstrieden! Eerst mit Femmy, die lid was van de atletiekverieniging Griffioen in Wolvege. Ze dee doe mit an de 80 meter hadlopen en hoog- en verspringen. In de winter as d'r ies was gong omke Anne haost elke dag op pad naor een wedstried. Laeter ok mit dochter Femmy. 'Man, wat een prachtige tied. Onvergetelik. En wat hebben we vule mitmaekt,' zee hi'j laeter. Daornao trok hi'j ok vule op mit omkezegger Bennie Groen, de wielrenner. Zeune Roelof gong as joongien mit en wodde ok wielrenner en een bekende prof en ok daorveur het hi'j veul kilemeters oflegd.
Femmy dee niet alliend an atletiek en schaetsen, mar ok an gimmestiek en körfbal bi'j de veriening Samen Een. 'Op een gegeven mement gong de atletiek niet meer saemen mit et körfballen en mos ik kiezen, want ik wol gien kwaoie koppen hebben.' Et is körfbal wodden en tot heur veertigste het ze veur Samen Een, dat uutkwam in de 2e klasse KNKB, speuld. Dat ze d'r in die sport ok wezen mocht dot wel blieken uut et feit dat ze drie jaor lang opsteld wodde in de körfbalselektie van de ofdieling Drenthe. In 1995 verscheen *Samen Een, 75 jaar korfbal Giethoorn*, saemensteld en schreven deur Femmy. In datzelde jaor was ze ok 35 jaor bestuurslid van de gimmestiekveriening mit dezelde naeme. Van et gimmestiekverbond kreeg ze de goolden spelde. In 2010 schreef ze et stok 'Winter in de jaren '50' begin '60' in *Vrouwen van de hardrijderij, het plakboek van de hardrijdsters in de periode 1943-1970* van Hedman Bijlsma. Nog altied wodt d'r jaorliks een reünie holen deur de vrouwen uut de glorietied van de kottebaene. Sport speult nog altied een grote rolle in et leven van Femmy.

En soms bin d'r van die mooie 'toevalligheden'. Zoas op 1 juli 1970 doe Bennie Groen in zien eigen stad grote mannen as Cees Stam, Arie Hassink en Fedor den Hertog te rap of was en de Ronde van Stienwiek wun. En wie was daor rondemiss? Wereldkampioene schaetsen Atje Keulen-Deelstra. Dezelde Atje die tien jaor eerder klopt wodde deur Femmy Groen in heur eigen dörp Gieteren.

Femmy op 'e vonder bi'j heur huus in Gieteren.

Et schrieven van Femmy begon mit levensverhaelen op riem bi'j trouweri'jen en aandere feesten in de femilie. Al gauw maekte ze ok veur verienings kotte humoristische stokkies, liedteksten en gedichten. Vanof 1980 levert ze maondeliks een bi'jdrege in *'t Gieters Ni-js* onder de schoelnaeme KLssBES. Ze maekt ok teksten op bestaonde meziek, zoas die bi'jglieks te heuren binnen op 'e CD *Tussen Vonders en Wieden*. Van 2001 of publiceert ze bundels in de streektael tegere mit Nederlaanse teksten, zoas *Gedichten over dieren* (2001) en *Lentegroeten* (2002) en gedichten in de Gieterse tael in de bundel *Gelôk* (2002). In een stokmennig boeken van de lesselakedemie bin een peer gedichten van heur verschenen. In et mooie boek *Geen dag zonder gedicht, 365 gedichten uit Overijssel*, een uutgaove van Waanders uut Zwolle, binnen twie gedichten van Femmy opneumen. Die gedichten staon tussen gedichten van beroemdheden as Rutger Kopland, Victor E. van Vriesland en Willem Wilmink!

In 2000 richtte Femmy de Gieterse dialektgroep op, die in 2005 *Uster de fluster, Gieterse gezegden & andere gekkigheden* uutgaf. De dialectgroep is deur te min belangstelling en tied jammer genoeg opheven. Een bloemlezing van heur verhaelen en gedichten in et Gieters bin te heuren op de CD *Meisuurtjes*, een uutgaove van de lesselakedemie. In 2009 verscheen *Een prootie mit Gietersen*, 'een weerdevolle inkiek in de levensloop van 36 Gietersen', waor as ze zes jaor mit doende west is. Bi'j de boeken, in eigen beheer uutgeven, helpen de dochters Henny, Luciënne mit et naolezen en Harma het de vormgeving in hanen. Zeune Ronald kikt d'r zo now en dan ok nog es naor. Een echt femiliebedrief.

Naost al et schriefwark, et optreden, de huusholing (een hiele tied mit vier kiender), de sport, et wark in de zaeke (Woltman Watersport) en alderhaande vri'jwilligerswark, is Femmy ok nog altied aktief bi'j de Gieterse Daansers. Tussen et zingen en daansen treedt ze op mit de Zanggroep Samen Een en/of de daansers. De daansers bin ondertussen aorig op leeftied en treden daordeur alliend nog op in Gieteren, want 'ie weten nooit wie nog in goeie kondisie is, et kan jao zo mar veraanderen'.

Saemen mit Thom van Dijk uut Zwolle en Doortje Stam-Maandag uut Belt-Schutsloot is ze in oktober 2005 begonnen mit *Kopstôkken*, et tiedschrift mit 'Verhaelen & Gedichten in de streektaol van Noordwest-Overijssel'. Hoe ze an de naeme kommen? 'Wi'j wonen in de DE KOP van Overiessel en in de kop (heufd) zitten de vertellegies en gedichten en dat bin de stokkies die in Kopstôkken kommen. Nao et overlieden van Thom van Dijk dot Femmy

Femmy oflopen zommer op 't Wiede.

tegere mit Anneke Corporaal-Nijboer, ok uut Gieteren, de redaktie en zorgt Doortje veur et siktariaot en veur et geld. De verhaelen en gedichten kommen van meensken die in 'de Kop' wonen of daor woond hebben, mar zo now en dan wodden d'r ok verhaelen in een aandere streektael plaetst, bi'jglieks van 'oonze' Sjoukje Oosterloo en Roely Bakker. Femmy is lid van de Skrieverskring Noordwest-Overiessel, een groep van zoe'n vieftien schrievers, die saemen mit Salland en Twenthe de Overiesselse Skrieverbond vormen (**www.vanoverdeiessel.nl**). Leden van die kring sturen ok nogal es een verhael of gedicht in. Dochter Harma Haasloop Werner-Woltman zorgt veur de vormgeving. De vier vrouwluden hebben d'r een klus an om et tiedschrift iedere keer op tied klaor te hebben en ze zorgen ok nog veur de adverteensies. 'Kopstôkken is een uutgave van liefhebbers van de streektaol uut Noordwest Overijssel' staot d'r in et colofon. Et bin wel biezundere liefhebbers die et d'r veur over hebben om zovule wark te doen, liekt me. Mar 'omdat wi'j d'r aorigheid an hebben is et gien wark,' zegt Femmy.

In de Stellingwarven is een kopstok iene die koppig is en vaeke dwasligt of een kotkop die gauw kwaod is. In Drenthe kennen ze die betekenis ok, mar daor is een kopstok neffens et woordeboek in et veurste plak een 'leidende figuur'. Veur Femmy holen we et dan ok mar op de Drentse betekenis. 'Kopstok' Femmy is een 'leidende figuur' die altied doende is. Veur heur bestuurlike wark, de redaktie van et klubblad, et kollekteren veur et KW-fonds en et Fonds Sport Gehandicapten en nog vule meer kreeg ze in 1993 een Keuninklike onderscheiding.

Femmy is d'r nooit an toekommen om een riebewies te haelen. 'D'r was altied wat en eerlik zegd durfde ik ok niet, aenliks bin ik een grote schieterd en zie overal gevaor.' Toch is ze niet an huus bunnen, want ze stapt aovends geregeld bi'j huus in heur gele kano en gaot et meraokels mooie Wiede op, daor hej' gelokkig gien riebewies veur neudig.

A'k ofscheid neme van Femmy begint ze voten-daolik weer blaeden te vegen. Ze zegt et zels: 'ik bin een doener'.

Lily Köhler

Energie

'Vienen jow et niet slim as ik Mari'jke vandaege bi'j jow breng?' vragt de dochter van mien buurvrouw.
'Mien mem zegt dat ze de hieltied nog in de overgang zit.'
Even stao ik verstomd... dan schiet ik in een geweldige lachbujje.
Gieniene het nog ooit zoks tegen me zegd. Et is waor, echt fit vuul ik me niet, mar daoromme kan ik nog wel op een kiend van twieje passen.
Mari'jke staot kompleet mit beer, knien en aander oflebberd speulgoed, ni'jsgierig langs me henne naor binnen te gluren. Zo te zien zicht ze et wel zitten om een daggien bi'j me deur te brengen. Heur mem wil et liefst zo rap meugelik ofscheid van heur nemen en de tuties wo'n uutdield.
Ik zak deur mien kni'jen om de rits van heur bontkleurde jassien eupen te maeken en haand in haand lopen we naor binnen.
Et moet toch wel griezelig wezen veur zoe'n klein kiend om in zoe'n vremd huus binnen te stappen, daenk ik bezorgd.
Now, dat is et veur Mari'jke niet. Mit de energie van een peleton hadfietsers stoft ze mien kaemer in. Eerst begint ze alle knoppen van de tillevisie in te drokken. Dan gooit ze de kussens van de baank op de vloer omreden heur beer daor op slaopen moet.
Vol overgaove stopt ze de beer onder mit een theedoek en trekt de overgedienen dichte.
Dat moet, eers krigt beer te vule locht in zien ogies.
Och heden... de knien het ok nog honger.
In een ommezien sleurt ze de bloemen uut mien vaas en drokt die in de bek van knien.
'How, how!', roep ik poestig, omreden ik disse tornado niet verwaacht hadde.
Mari'jke kikt me even onderzukende an mar trippelt dan weer bliede naor de keuken.
Ze dot et keukenkassien eupen.
De tillefoon gaot en ik loop naor de kaemer.
As ik nao een kot praotien weerommekom, ontdek ik dat ze et hiel aorig vunnen het om haegelslag op de grond te stri'jen... mit heur vinger in de botter te prikken, en et deksel van de strooppot of te haelen.
Veraldereerd kikt ze hoe lange de stroop d'r over dot om via heur boek op heur schoenen te druppen.
Ik pak Mari'jke op, was heur van boven tot onder en zet heur in een stoel tegenover me.
Zo, daor zitten we dan. Twie meenskies van et vrouwelik geslacht die meer as een halve ieuw in leeftied schillen, en die tegere disse dag omme zien moeten te kriegen.
Zi'j, bol van energie.
Ik, mit een gevuul as hadde iene een oftapkraentien anlegd om alle fut uut mien lief votstromen te laoten.
Ze kikt me hiel eupen an. Ik vien et zoe'n aorig kiend, en kan et niet laoten om heur even op 'e schoot te nemen en an te kroepen. Mar daor het Mari'jke gien tied veur.
Ze moet hoogneudig op pad om de volgende ontdekking te doen in heur leven.
Wat peniekerig bedaenk ik dat ik nog vuuf uren mit heur optrekken moet eer heur mem heur weer ophaelt. Ik pak de stove en gooi, deur de gatties henne, wat spullegies.
Kastboomkeersies... knikkers... lucifes.
Warkelikwaor, Mari'jke trapt d'r in en dot et me nao.
As ik heur in bedde stop veur een middagslaopien daenk ik uterst tevreden: 'Al moet ik zunig wezen mit energie... mit levenservering kom ik een hiel aende.'

Geboren en getogen is Anneke Koopstra-Kromkamp an de Bercoperweg in Makkinge. Dik twintig jaor woonde ze in Wolvege, mar ze is weer 'thuus' in Makkinge. Now was et niet zo dat ze et roem twintig jaor zonder Makkinge dee, want ze kwam d'r alle vri'jdagaovens veur de rippetisie van de meziekverieninge. Mit heur Klaas, dochter en zeune woont ze in een spiksplinterni'j huus op Twietel aachter et huus van heur heit en mem. Ok Pake en Beppe woonden an de Bercoperweg. Anneke vuult heur vanzels weer hielendal thuus. Rondomme lopen de peerden van heur oolden, heur zussien en heur kiender. Op 'e taofel ligt et tiedschrift Paard & Leven. Krek as Heit en dochter Aukje is Anneke peerdemenner. Ze mag graeg mit et peerd van Heit in 't spier wezen, mar de meziek gaot liekewel veur. Al 42 jaor is ze lid van Crescendo en ze het daordeur een zulveren speltien èn een zulveren speltien mit een stientien d'r in verdiend. Al van heur tiende jaor of speult ze op 'e bugel. Sund veurig jaor is ze niet alliend speulend lid, mar ok nog bestuurslid.

Anneke Koopstra

Dit plak dot me wat

(deur Jannes Westerhof)

Anneke speulde niet alliend in et meziekkörps, mar daornaost het ze ok nog tien jaor körfbald op nivo bi'j Sportclub Makkinga. Nao de mavo en havo in Oosterwoolde volgde ze nog een jaor een annelistenschoele in Liwwadden en doe gong ze in 1980 an et wark bi'j de zuvelfebriek De Takomst in Wolvege. Kontrole van melk en veeziekten. In 1983 gong ze an et wark bi'j et Fries Rundvee Syndicaat (FRS), eerst in Wolvege en laeter in Liwwadden. 'Ik heb daor een prachtige tied had,' zegt Anneke, 'ik konterleerde et vee veur de export. De pinken gongen bi'jglieks vanof Harlingen op 'e boot naor et Midden-Oosten. Wat was ik graeg es mitgaon, mar dat zat d'r veur een vrouw niet in.'
Ze had verkering mit Klaas, die rielessen gaf. 'Dat leek mi'j ok wel wat en daoromme volgde ik de kursus veur rie-instrukteur. In 1985 haelde ik et diplome. Aachterof was dat een gelok, want Klaas kreeg in 1986 een eernstig moteroongelok en is d'r daordeur een jaor uut west. Ik heb de baene bi'j et FRS opzegd en bin rielessen geven gaon.' In 1987 trouwden ze en tegere hebben ze now Verkeersschool Koopstra BV in Wolvege. Klaas dot de vrachtwaegen en soms de bus en Anneke de auto. Van de twie warknemers dot d'r iene de moterlessen en de aandere autolessen. 'Les is bi'j mi'j altied meugelik, mar niet op vri'jdagaovend,' zegt Anneke. Temeensen twie aovens in de weke wodt d'r ok nog theorieles geven. En dan is ze ok nog lid van de kemmissie Publiciteit van de Schrieversronte en die het et extra drok omdat de Schrieversronte kommend jaor veertig jaor bestaot.

Deur dat alles het ze et dan ok amper an tied om es te praoten over et plak dat heur wat dot. Mar in de weke dat heur leswaegen vervangen wodt en de ni'je waegen ommebouwd wodden moet lokt et dan toch. Op een middag in die weke is et prachtig weer en gaon we naor de hoeke bos en wildernis die ligt an de oostelike kaante van de Prikkedam, bi'j de brogge over de Kuunder. Et gebied is sund de jaoren zeuventig hielendal veraanderd, mar deur alle herinnerings die Anneke d'r an het ligt dat plak heur nao an 't hatte. Hier hadden heur heit en mem laand liggen en wodde mulken. As kiend van twie jaor gong ze al mit, laeter tegere mit heur zussien. 'De weg, de Prikke-

Anneke op et plak daor eerd

dam, was d'r eerst nog niet. Doe die anlegd wodde lag d'r bi'j de brogge waor de weg hoge wodde een grote heuvel wit zaand, waor we oons op 'e kont ofglieden leuten en d'r iedere keer weer tegenop klauterden. In mien herinnering hebben we dat oneindig vaeke daon. Langs de Kuunder lag onder an de diek een smalle bosstroke. Et laand

lag nog leger as now en et was dan ok een hiele toer om boven op 'e diek te klauteren en, zo as wi'j dat nuumden, et grote waeter te zien. Et melken van de twintig koenen gebeurde vanzels nog mit de haand, mar veur oons duurde et melken nooit lange. Tussen Makkinge en et gruunlaand lag et bouwlaand en ik zie nog zo al et blauw van de korenbloemen. Laeter gongen we wel

heur oolden et laand hadden.

vissen en nog laeter te zwemmen. De rotten zatten an de aandere kaante toe te kieken.'

Awwe over de diek langs de Kuunder lopen lat Anneke zien wat d'r deur de ruilverkaveling allemaole veraanderd is. 'Et gebied is now van Staotsbosbeheer. Tegen de bosstroke is bos anplaant en daordeur is d'r een bos in de hoeke van de Prikkedam en de Kuunder kommen. Et gruunlaand veerderop is now een wildernis. Et laand was nog leger as dat et now is. We mossen echt tegen een barg omhogens. Uut et waetergat dat d'r now is wodde zaand opspeuten. Op 'e legere schoele gongen we hier nussies tellen. Et is mar de vraoge as d'r now meer voegels en nussies binnen as doe.'

Op 'e teller van de vier jaor oolde auto ston 280.000 kilemeter. Aj' jaorliks 70.000 kilemeter in een lesauto rieden, meerstal vanuut Wolvege, ziej' prachtige plakken in en om de Stellingwarven. Al jaoren dot Anneke mit an de sutelaktie van de Schrieversronte en dan komt ze ok op plakken waor aj' aanders nooit kommen. Dus keuze genoeg veur een mooi plak zoj' zo zeggen. Waoromme dan kiezen veur een plak dat hiel aanders wodden is en waor aj' mit piene in et hatte naor kieken? 'Et gaot juust om een plak dat je wat dot en et feit dat ik d'r mit een betien piene en weemoed naor kieke geft al an hoevule dit plak me dot. Butendat, ik zie et oolde nog zo veur me en ik zie oons bi'jglieks zo weer van de zaandheuvel ofglieden.'

Anneke is nao twie jaor bouwen en verhuzen weer hielendal thuus in Makkinge. 'Et is hier zo mooi bi'j de oolden en de kiender en een zuster uut Wolvege, die hier peerdrieden komt.' Mar hoe zit dat mit Klaas? 'Die vuult him hier ok best, et gebied is him niet onbekend. Zien pake en beppe woonden an de aandere kaante van de weg. Klaas woonde in Wolvege, mar kennen dee hi'j Makkinge wel. As kiend kwam hi'j al bi'j oonze buren om een geite te haelen. Zien oolden en hi'j fokten mit geiten. In de femilie wodt nog altied zegd: eerst haelde hij in Makkinge een geit en laeter een meid.'

Veur iene mit een briede interesse is een op et eerste oge ienvooldige vraoge as: 'wat is jow mooiste boek' een hiele muuilike vraoge. Alderdeegst zo muuilik, da'k niet binnen de tied die ofpraot was dit artikel schrieven kon: ik heb de vraoge een tal maonden bezinken laoten moeten. Om in mien gedaachten alles wat ik ooit lezen heb de revue passeren te laoten. Netuurlik drieven d'r al een peer titels binnen. Mar hoe langer ik d'r over naodocht, hoe meer mooie boeken binnendwarrelen kwammen. Ik moet hierbi'j dan now al verklappen: ét mooiste boek zol ik niet numen kunnen.

Wel bin d'r een twietal boeken die indrok op me maekt hebben. Iene daorvan dat ik in 1996 lezen heb en sund die tied nooit meer vergat is et boek *The Green Mile* van Stephen King. Of aenlik: de serie boeken. Et was de eerste keer dat King een boek as fulieton uutgaf, dus elke keer weer waachten op et volgende diel van de mit mekere zes dielen. Sund mien jeugd las ik al graeg de boeken van Stephen King. Daor gebeurden altied dingen in die niet echt gebeuren konnen (toch?), mar zo beschreven daj' geleufden dat et kon. Om de tied henne dat *The Green Mile* uutkwam was ik niet meer zoe'n fan van zien wark, et wodde me wat te zwat. As zien stiel van schrieven en beelden now te duuster wodden, of dat mien smaek of verbelinge dat niet meer trok weet ik niet. Mit *The Green Mile* liekewel had ik dat gevuul niet. In dit slim spannende, mitslepende verhael wodden een tal veur mi'j belangrieke thema's zo prachtig beschreven. Zoas: niet op et eerste gezicht geleuven wat d'r gebeurt. Of: d'r is meer tussen hemel en eerde. En ok: niet vot-en-daolik annemen dat d'r argens mar iene oplossing veur is, mar an de aandere kaant soms ok aksepteren as bliekt dat et niet altied aanders kan. Al die thema's wo'n in *The Green Mile* prachtig beschreven. Over John Coffey, die ter dood veroordield wodt omdat ze him op et plak van de misdaod mit de hanen onder et bloed tegenkommen. Op hieterdaod betrapt, mar niet heus... Dat hi'j de slachtofferties juust helpen wol wodt, vanwegens veuroordielen en kotzichtigheid deur de burokraosie niet zien. Uuteindelik zal John inderdaod in 'de stoel' overlieden, mar zien onschuldige kiend-wezen en zien rust en akseptaosie geven et boek een bepaolde positiviteit. Dat hi'j mit zien anwezighied alle meensken om him henne (gevangenen, cipiers van blok E en heur femilie) weten het te raeken, is ok zoe'n thema wat ik zo mooi vien. Poer deur te wezen wie aj' binnen, kuj' meensken om je henne positief beïnvloeden. In de tied dat ik naodocht over welk boek ik dan as mooiste typeren moeten zol, gong ik automatisch naodaenken over waoromme ik bepaolde boeken dan zo mooi vien. En ik markte dat ik een boek pas echt wardeer as d'r, krek as in *The Green Mile*, meerdere laogen in zitten. Da'k een rieker meens bin as ik een boek van kaft tot kaft deurneumen heb. En in hiel veul boeken zit die diepere laoge. Zoks

Herma Egberts

Mien mooiste boek

Herma Egberts is vormgever en het in Berkoop heur eigen bedrief Klare Kijk (www.klarekijk.nl). Veurig jaor verscheen heur eerste kienderboek *De belevenissen van Muske en Fret.*

pik ie onbewust op en neem ie in je op. Waor aj' van leren, en wat je horizon verbriedt.
Zoas een aander favoriet boek wat ik graeg numen willen zol: *De Jongen in de Gestreepte Pyama*. Jaoren leden lezen as Libelle Bookazine, mar vanwegens de inhoold laeter ok as boek anschaft. Et boek gaot over et leven van de 9-jaorige Bruno, die in 1943 mit zien femilie verhuzen moet naor een plak dat hi'j mar niet begript. Op welke meniere zien femilie et ok perbeert uut te leggen, zien erverings bin aanders. Et prachtige van dit boek is dat et de gebeurtenissen van WO II beschrift zonder die echt te benumen. Et verhael wodt zonder uutzundering verteld vanuut Bruno's oogpunt, waordeur alle onbegriepelikhied van de Holocaust op een haost rauwe meniere an de oppervlakte brocht wodt. Et slim pienlike aende, waor aj' as oolder nauweliks bi'j stille durven te staon, wodt in de laeste twie riegels van et boek op een haost groteske meniere ontdaon van zien laeding. Waordeur die nog meer diepgang krigt en et veur mi'j zoe'n weerdevol boek wodt. Et geft een hiele belangrieke bosschop mit an de lezer.
Mar ok 'dichte bi'j huus' vien ik veul moois. En wil ik hier graeg mien respekt en wardering blieken laoten veur de boeken van Johan Veenstra. Ik heb ondertussen een tal van zien boeken lezen en in mien bezit. Hi'j wet as gien aander de typische sfeer van et leven in de Stellingwarven te beschrieven. Puur omreden hi'j in zien memmetael schrift. (Een vertaeling hael ie d'r zonder meer uut, deur een hiel aander gebruuk van de tael). Veenstra zien verhaeleboeken bin heerlik luchtige lektuur, waor hi'j de daegelikse beslommerings zo fantastisch in wet te vertellen. Et mooie van *Et Geheim van de Wiend* vun ik de ienvooldige goedheid van de meens die hi'j deur middel van de feguur Dieks zo mooi beschrift. Mit *Een Brogge van Glas* dwingt Veenstra mien respekt of. Deur zo eupen zien verhael te doen en zwaorwichtige thema's op een zowat lichtvoetige meniere te brengen, dat kun alliend de beste schrievers.

Vuuf uutgiften Schrieversronte zowat uutverkocht

Et gaot goed mit de verkoop van Stellingwarver boeken. Zo raeken tegen et aende van dit jaor in elk geval vuuf titels uutverkocht. Et gaot daorbi'j om et prachtige boek van Sake Jager en Evert van Ginkel Archeologie in de Stellingwerven, De regio tijdens de Tweede Wereldoorlog van W.H. de Vries, twie boeken van Johan Veenstra: De wereld is gek (humoristische verhaelen) en Verrassend Stellingwarfs (vertaelings van verhaelen van bekende Nederlaaanse schrievers) en Zuver nuver, van Roely Bakker.
De laeste drie boeken wo'n niet herdrokt, De wereld is gek wodde alderdeegst al twie keer bi'jdrokt, waordeur de oplaoge op 3000 exemplaoren kommen is. Van Johan Veenstra verschient op 20 jannewaori et ni'je boek mit humoristische verhaelen Mit et waeter veur de dokter. Ok et archeologieboek zal vermoedelik niet herdrokt wodden, mar wel op de webstee StellingPlus (www.stellingplus.nl) in te zien wezen. Naor herdrokmeugelikheden van et boek van W.H. de Vries wodt nog keken.
Wie ien of meer van de hier nuumde titels graeg in zien bezit hebben wil, dot d'r goed an om z.g.m. mit et kantoor van de Schrieversronte te bellen: 0516-451108.

Ni'j boek Roely Bakker: *Verzin*

In de periode dat disse Ovend bi'j jim over de heerd komt, verschient ok et ni'jste boek van Roely Bakker van Makkinge. Roely vertelt in heur twiede boek *Verzin* arg mooie verhaelen. Et bin de hieltied verschillende soorten van verhaelen die heur vaeks ok in een ere omgeving of in aandere periode in de tied ofspeulen. De iene keer gaot et daorbi'j om een spannend verhael, de aandere keer speulen meenselike verholings de heufdrolle. Et verhael over et Japanse maegien Mey kan as een kotte thriller omschreven wodden, et verhael *Speulen mit de wiend* het meer een nostalgisch kerakter. Een verzin van de schriefster? Nee, in tegendiel! De keuze veur de verschillende soorten verhaelen lat trouwens mitien et telent zien van een schriefster die heur inleven kan in hiel verschillende situaosies en periodes. De verhaelen van Roely bin alliend daoromme al meer as et lezen weerd!

Schriefster Roely Bakker woont op een prachtige stee, even buten Makkinge.

In heur gedichten schrift Roely Bakker op een gevulige en ansprekende wieze over veural meenselike relaosies. In de gedichten bruukt de schriefster vaeke beelden uut de netuur om zo de sfeer om et onderwarp henne te verstarken. In heldere, klaore tael, soms bin heur gedichten hiel kot wat de lengte angaot, wet Roely heur gedaachten henne te zetten.

Roely Bakker is sund jaor en dag drok in de weer mit de schrieveri'je in et Stellingwarfs. In 2006 verscheen heur eerste bundel *Zuver nuver*, die bundel is onderhaand uutverkocht. Daornaost verschient heur wark o.e. in et Stellingwarfs tiedschrift *De Ovend* en de *Stellingwarver Spreukekelinder*. Behalven in et Stellingwarfs publiceert Roely ok in et Nederlaans. Zo is bi'jglieks heur gedicht 'In situ' in et boek *Door het lint opneumen*. Dat boek wodde uutgeven in et kader van de stried tegen bostkanker.

Henk Bloemhoff

Nedersaksisch van Raalte, Heino en Lemelerveld in ni'j grammatikadiel beschreven

Nog mar een weke of wat leden is bi'j de lesselakedemie in Kaampen een ni'j diel verschenen in de *Grammatikareeks* van die instelling. Krek as in de vuuf veurige dielen wo'n ok in dit ni'je boek de klaanken en woordvorms van inkelde dörpen beschreven, in dit geval van Raalte, Heino en Lemelerveld. D'r wo'n niet allienig een hieleboel woorden nuumd om klaanken en vorms in veurbeelden zien te laoten, mar ok bin de belangriekste uutspraok- en woordvormregels die d'r bi'j heuren sekuur in omschrievings tot utering brocht. Mit naeme van de klinkers en twieklaanken wo'n hiel wat woordveurbeelden geven, en dat is terecht. Zo kuj' et ien en aander naogaon en vergelieken. En in ansluting op et zien laoten wodt verteld wat klaank die klinker of twieklaank vroeger west het, mit naeme in et Ooldwestgermaans. Dat is nog van veurdat et Ooldsaksisch him dudelik onderscheidede. Op die meniere kriej' d'r zicht op hoe de klinkers en twieklaanken van lange leden heur now in Raalte, Heino en Lemelerveld veurdoen en waor ze weg kommen, en zo kuj' ok vergeliekenderwieze begriepen in wat en hoe de tael in Raalte en die wereld eers is as in aander Nedersaksisch van vandaege-de-dag.

Et zal de lezers niet verbaozen dat d'r een grote taeloverienkomst bestaot tussen de Sallaanse streektaelen en oons Stellingwarfs. Ik hoef uut et Raaltes mar woorden as *ies*, *kieken*, *roze* en *tonge* te numen, en zo zol ik nog een hiel wat bladzieden deurgaon kunnen.

Interessaanter is om es naor wat verschillen te kieken. Een klaank in Raalte die niet bi'j oons veurkomt is de klaank *ää*, in *wäter* 'waeter', *bäne* 'baene', *häze* 'haas', *kräge* 'kraege' en in nogal wat meer woorden. De *ää* is een heldere aa-klaank en gien èè-klaank, zoas dus bi'j oons in *waeter*, *baene*, *haeze* en *kraege*. Toch hoolt oonze èè-klaank verbaand mit die *ää*, want oonze *ae* moet ontstaon wezen uut zoe'n *ää*. Hebben Raalte en die omgeving dan gien *ae*-klaank? Jaowel, mar weer krek in hiel aandere woorden, zoas *lèzen* 'lezen', *vègen* 'vegen', *règen* 'regen' en meer. Dat bin woorden daor oons Stellingwarfs een éé-klaank in kregen het, dus zoas wi'j die zeggen in *lezen*, *vegen* en *regen*. Ok in die woorden is oonze klinker éé een vervolg op een eerdere Sallaanse klaank, in dit geval dus een èè-klaank. Singeliers bin ok de kotte centraol-Sallaanse klaanken in bi'jveurbeeld *brekken* 'breken', *better* 'beter', *bettien* 'betien' en *stelle* 'steel'. Bi'j oons is meerstentieds een éé-klaank in zokke woorden ontstaon, mar oons woord *staele* (Nederlaans 'steel') het nog wel een eupen è-klaank, ok al is die 'uutrekt' tot een *ae*-klaank.

Zo is d'r vule meer te zien aj' klaanken en woordveurbeelden vergelieken. Ie zien hoe groot de overienkomsten binnen, dat toch wel in et aldereerste plak. Aj' taelhistorische belangstelling hebben, kuj' vergeliekenderwieze ok aorig zicht kriegen op de ontwikkelings in et verleden die veur et verschil mit oons Stellingwarfs en netuurlik aandere Nedersaksische variëteiten zorgd hebben. Veur degenen die heur deur studie in zokke materie verdiept hebben, is netuurlik niet alles ni'j. Zo beschrift het haandboek Nedersaksisch in mit naeme heufdstok 4.1 et soorte regionaole verbanen da'k hierboven nuumde uutvoerig en diepgaond, en et legt ok een verband tussen haost *alle* Nedersaksische streektaelen. Dit ni'je grammatikadiel angaonde Raalte, Heino en Lemelerveld geft veul meer woordveurbeeldmateriaol as dat et haandboek Nedersaksisch doen kon en zodoende geft et

ok woordmateriaol dat nog niet eerder mitneumen is in et kader van regionaole taelvergeliekings die op et verbaand ingaon van de taelontwikkeling in de hiele Nedersaksische regio of een groot pat d'r van.

Jawisse, d'r is nog vule meer te zeggen over verschillen mit et Stellingwarfs, mar dat zal ik hier niet doen. Et gaot me d'r omme de lezer even weten te laoten dat et boek d'r is en om wat veur verschiensels et in dit boek en dus ok in de aandere dielen van de reeks gaot. Van dat wi'k nog even wiezen op een peer aandere belangrieke soorten van gegevens as die ik ni'jsies nuumde, die ok an de odder kommen in de Kaamper grammatikareeks en die et numen hier even weerd binnen. Dat bin a) de vorms van de starke warkwoorden, dus ok de klinkerwisselings die heur in dat soort warkwoord veurdoen; b) et biezundere verschiensel van umlaut in de verkleinwoorden: as die een aachter- in-de-mond-klinker hebben wodt die klinker een veurklinker aj' et verkleinwoord zeggen, zoas bi'jveurbeeld in *jaor – jeurtien* (De Stellingwarvers zeggen *jaortien* zonder umlaut, dus niet mit *eu* of *ö*, mar mit *ao*, krek as in *jaor*); en dat bin c) een riegeltien zinsbouwverschiensels en 'eigen uutdrokkings'.

Et basismateriaol daor de schrievers van de reeks gebruuk van maeken is materiaol dat in 1978-1981 bi'j mekeer brocht is in een groot taelonderzuuksprojekt over zoe'n vuuftig dörpen in West-Overiessel en op de noordoostelike Veluwe. Maondeliks vulden groepen infermaanten kaorties in mit vraogen over hoe de uutspraoke van alderhaande woorden was, krek as oonze woordeboekgroepen indertied. Bi'j et schrieven van de reeks vullen de auteurs de gegevens an mit ni'je, eigen opnaemes en kontroles. De opzet van infermaantegroepen en de opvatting om volgens taelhistorische inzichten woorden uut te zuken en of te vraogen was indertied een idee van hooglerer Nedersaksisch Hendrik Entjes. Zien uutvoerder en degene die et ien en aander opzette an de Iesselakedemie was... de schriever van dit 'signalement'. Nee, et is bepaold niet uut nostalgie dat die dit stokkien schrift. De reeks verdient et goed bekend te wezen, is nuttig veur studenten, onderzukers en aandere liefhebbers van streektael, en de Iesselakedemie verdient bi'j dat alles hulde dat ze stug deurgaon binnen mit studie en uutgifte van heur grammatikadielen. Zo wodt uutvoeriger en dudeliker beschreven hoe de streektaelen in West-Overiessel binnen en hoe die heur ontwikkeld hebben, en zo ok wodt de studie van et Nedersaksisch van die wereld op een hoger plan brocht. As laeste even de bibliografische gegevens. Auteur: J.J. Spa; titel: *De dialecten van centraal-Salland: Raalte, Heino en Lemelerveld. Klank- en vormleer.* Kaampen, 2011: Iesselakedemie. Tal bladzieden: 190. Pries: **€19.95**.

Oflopen 27 november raekte uut 'e tied oonze zo trouwe woordeboek mitwarkster

Vroukje Oostra-Lem

op 'e leeftied van 95 jaor. Tegere mit heur man Bartelt zorgde zi'j veur weerdevolle bi'jdregen t.b.v. et Stellingwarfs woordeboek.
Oonze stichting blift heur daor slim daankber veur.

Bestuur en passeniel
Stellingwarver Schrieversronte

Freddie de Vries

Hooltpae december 1903

Kastverhael

Et is waeterkoold zo vlak veur de kastdaegen en et wil nog niet echt winteren. Klaosien scharrelt nog om de deure en haelt wat blokken ieken- en birkenhoolt uut et vervalen waegenhokke om de oolde potkachel nog wat op te stoken. Et lopt tegen de kastdaegen en et is now goed vier ure al aorig schiemerig an et wodden zo mit de kotste daegen van et jaor. Klaosien vaalt niet te benieden, want zoe'n drie jaor leden op de 13e december hadde de veekoopman Jelle Schreur heur man Wietse vunnen op de dele. Hi'j hadde de nekke breuken naodat hi'j van boven van de hilde naor beneden donderd was. Hi'j zol wat huj pakken veur de koenen en is vast stroffeld over een peer bonestokken die hi'j daor opburgen hadde.
Klaosien kon heur die morgen nog percies veur de geest haelen. En now staot ze d'r alliend veur mit drie opgruuiende kiender. De jongste dreug ze doe nog onder de schölk en die het Wietse nooit zien mocht. Gelokkig hulp de buurt heur mit de neudige dingen, mar ze wol et liefst heur zels redden en van de karke wol ze ok gien geld annemen zolange ze de aenties nog an mekeer kneupen kon. Et vul heur niet altied mit en ze dreug een zwaore zille. Ze kon gelokkig goed ni'jen, verstellen en sokkestoppen en zo verdiende ze d'r op 'e streek nog wel wat bi'j.
Toch wol ze mit de kastdaegen heur kiender wat extra verwennen mit lekkere spekpannekoeken. Daor weren ze wild op en ze hadde al wat mael bi'j et winkeltien in de karkebuurt haeld. De melk haelden de kiender op bi'j de boerderi'je van Geert van Essen. De melk kregen ze in ruil veur een jutezak vol ekkels, die ze zocht hadden onder de dikke ekkelbomen an de Heufdweg. De dikke motten en de halfwas biggen weren d'r gek op. Klaosien hadde zels ok nog ien koe anhullen nao et wegraeken van Wietse, mar die ston now dreuge. Op kastaovend hadden de twie ooldste kiender een uutvoering van de zundagschoele in de karke. Klaosien hadde van wat oolde kleren en gaanzeveren veur Jantien een mooi engelpak maekt, want zi'j mos de aartsengel Gabriël wezen. En veur de kleine Roelof hadde ze een mooi schaopepak maekt van echte stokken schaopewolle. Jantien hadde wel een beheurlike rolle, mar de kleine Roelof hoefde mar een stok of drie keer 'bèh' te zeggen en dan mossen ze 't him ok nog veurzeggen op et juuste mement.
De klokken galmden heur al tegemoet doe ze naor de karke toe leupen. Et was sfeervol en de kiender geneuten van disse speciaole aovend. De lienige Sjoerd van der Heide was in de kracht van zien leven en hi'j gong elke keer as een aep mit naor boven as hi'j de touwen van de grote klokken vieren leut. Hi'j geneut daor van en dee dit wark drie keer daegs en dan ok nog mit et overlieden van een inwoner van et dörp. De karke zat aorig vol die aovend en nao ofloop kregen de kiender nog lekkere waarme poeiermelk en gongen ze weer voldaon naor huus toe.
Doe ze thuuskwammen zag Klaosien opiens dat d'r wat an een spieker bi'j de aachterdeure hong. 'Allemachtig,' zee Klaosien een betien verbaosd en zag dat et een dikke fesantehaene was. Doe de kiender op bedde laggen trok ze de mooie fesantehaene de jasse uut en maekte hem lekker toe tot een waor feestmaol veur eredaegs. De mooie veren beweerde ze, want daor kon ze veur de jaordag

van kleine Wiebe een mooie indianetooi van maeken.
De volgende morgen heurde ze van de oolde buurman Hendrik Bakker dat de fesantehaene warschienlik deur Henkie 'Strik' d'r henne hongen was. Henkie was een bleue vri'jgezelle kerel van zoe'n veertig jaor mit van die kleine rooie blossies op de wangen. Hi'j loensde ok nogal en ze zeden altied: hi'j kikt mit et linkeroge in de rechterbuse. Hi'j hadde een goed hatte en woonde nog saemen mit zien oolde moeder in een klein arbeidershusien op 'e Vikkeri'je. Ze moest him nog mar es bedaanken, die goeie sul. Wat hadden ze lekker eten dit jaor mit de pannekoeken en et malse vleis van de fesant. De kiender geneuten volop en mochten ok nog even opblieven om nog een pottien gaanzebod te speulen.
Op de aovend van de twiede kastdag zag Klaosien Henkie 'Strik' schuin over de weg lopen. Hi'j hadde al een mooie snee in et oor en kwam uut kefé 'De Rustende Jaeger' waor as hi'j altied schutjaste mit een peer maoten. Klaosien reup Henkie naor binnen en schonk him een peer borrels in die ze nog over hadde van de tied dat Wietse nog leefde. D'r ston ok nog een flesse Fladderak en daor nam ze zels een peer van veur de gezellighied. Sund de dood van heur poerbeste man hadde ze nooit meer een borrel had. Et wodde slim gezellig die aovend en de aanders zo verlegen Henkie raekte aorig los. Klaosien kreeg de hieltied meer praot en de wangen wodden al mar rooier van dat lekkere, zute goed. De weken d'r nao kwam Henkie de hieltied vaeker op et spullegien an de Heufdweg en et hiele dörp praotte d'r al over.
Doe, op een waarme naozoemerdag in oktober, zatten ze beide bi'j et vuurhokke te koffiedrinken en was Henkie inienen over trouwen begonnen. Klaosien schrok d'r van, mar inwendig hadde ze et al lange hoopt. Et klikte goed mit zien beiden en ok de kiender weren wies mit heur ni'je vader. Hi'j was wel zoe'n tien jaor oolder as Klaosien, mar dat moch de pret niet drokken. Doe Klaosien over de eerste schrik henne was zee ze tegen Henkie: 'Vien ie et niet vremd dat zoe'n fesantehaene oons saemenbrocht het?' Henkie keek es vremd op mit zien loensende linkeroge en zee mit een schorre stemme: 'Zal ik jow es wat vertellen, die fesant heb ik daor hielemaol niet hennehongen.'
Klaosien reageerde dudelik schrokken: 'Mien ie dat?' 'Jow hebben zels zegd daj d'r allemaol haegel uut pulken mossen,' zee Henkie triomfantelik. 'Now kan 'k je dit zeggen: ik hebbe niet iens een buks en mit mien brieke linkeroge kan ik nog niet iens die dikke rooie bolle van Folkert Hoekstra in et laand raeken.'
Klaosien kreeg een kleur en zee mit een diepe zocht: 'Own.' Henkie keek heur es op-en-daele an en zee: 'Jow hebben haost meer kleur as een fesantehaene.' Mitien sleug Henkie een aarm om de schoolder van Klaosien en gaf heur een dikke tuut vol op de mond en doe ruulden d'r een peer dikke traonen bi'j Klaosien over de felrooie wangen!
Een peer maonden laeter, mit de kastdaegen, was et al gloepende koold en vullen d'r zo now en dan al wat kwalsters natte sni'j. In et kleine boerespullegien an de Heufdweg braande et vaege, flikkerende locht van pietereulielaampen en her en der in de kaemer hongen grune hulzetakken mit felrooie beien. Et was d'r gezellig in huus waor Klaosien en Henkie tegere mit de drie kiender om de eterstaofel henne zatten. Henkie sneed mit een vliemscharp mes mooie stokken wit vleis van een dikke fesantehaene of. Die hadden hi'j en kleine Roelof saemen vongen in een strik die ze zet hadden in de hakhooltbossies op Keuningsbargen.
Opiens ston d'r een schim veur de ruten en de oolde buurman Hendrik Bakker keek naor binnen. Mit een tevreden blik keek hi'j naor et waarme, huselike tefrieltien. En wiels hi'j een peer dikke traonen in zien ooghoeken opkommen vuulde zee hi'j in himzels: die fesant die ik veurig jaor scheuten hebbe, het zien wark wel daon en soms moej' de netuur een betien helpen. Want ie hebben meer an een goeie buurman as an een vere vrund!

W. de Jong

De waetervarver

Aj' jong binnen kuj' et somstieden hebben daj' je ongedurig vulen. In huus blieven is niks. Et weer ok niet. D'r tegenan hangen wat te doen en dan toch mar d'r uut. Wat ommefietsen zonder doel. Zo gong et mi'j op een haastige dag. De stilte was te vulen. De bossen in. Gien voegel te bekennen. Uuteindelik belaande ik in de Kaele Dunen. De mist die d'r vanmorgen al een betien tegenan hong doe ik van huus gong, wodde gaondeweg dikker.
De fiets verburg ik in een bossien en daor maekte mi'j veerder niet meer drok omme. En doe in de mist op stap de dunen in. En doe ik opkeek, zag ik daor een donkere vlekke leeg tegen de locht an. Zoks is vremd. Wat zol dat toch wezen kunnen. D'r mar es henne.
Daor zat iene op een hoge duuntoppe, drok doende. En wat dot die daore? Wat vaalt d'r now te doen op een kaele duuntoppe? Ik kan et nooit laoten en gao d'r op of. De iene nuumt dat vri'j en een aander bertaol. Now, dat moe'n ze dan zels mar weten, ik trekke mi'j daor niks van an.
In de mist doemde d'r een man op. Hi'j zat mit een plaankien op de kni'jen een tekening te maeken. Naost him ston een pottien en een flesse mit waeter. Hi'j was drok doende mit waetervarve. Dat mag ik ok graeg doen: wat ommerommelen mit waetervarve. Ik gong hiel stillegies naost him zitten zonder veerder wat te zeggen. De man zee ok niks. Die varfde gewoon deur. En zo zatten wi'j daor een posien.
De mist was now zo dikke wodden dat ik mi'j ofvreug wat d'r nog te zien vaalt om nao te tekenen. Doe we daor zo nog een posien zeten hadden kreeg ik toch de kriebels en begon te praoten. De stilte kan jow ok te vule wodden, is et niet.
'Hoe kun jow now de dunen tekenen mit disse dikke mist, jow zien ja haost niks meer,' vreug ik.
De man wodde niet kwaod dat ik wat vreug en zee: 'Dat vaalt wel wat mit, jong. Ik bin hier gister west en hebbe alles goed in mi'j opneumen en zol et haost wel uut et heufd tekenen kunnen, mar ik hool d'r van om midden in mien onderwarp te zitten. Daor gaot wat vanuut. Dat neem ie in je op zonder daj' d'r wat van marken. En in et risseltaot is dat altied goed te zien. D'r straolt wat van of.'
De mist trok evenpies een hiel klein betien op en ik moest toegeven dat de dunen d'r zo toch ok wel hiel mooi uutzien. Ik vertelde de man dat ik ok graeg tekenen mag en dat ik mit mien heit zo now en dan naor de plaetselike keunstschilder gao mit mien tekenwark. Die bekikt dat dan en geft anwiezings hoe et beter kan. En dat ik daor dan hiel lange zit te kieken hoe hi'j an et wark is. Dat vien ik altied hiel spannend. Veural de kleuren die hi'j bruukt. Die bin hiel aanders as die van mi'j. Veul hadder. Ik hool meer van zaachte kleuren. Ien van de stokken waor hi'j nog mit doende is, is een waetervarveschilderi'je en dat vun ik et mooiste.
'Willen jow ok keunstschilder wodden,' vreug de man en keek mi'j now veur et eerst evenpies an. Die vraoge overvul mi'j een betien. Ik hadde d'r nog nooit over naodocht wat ik laeter wodden zol.
'Dat weet ik nog niet, heur,' zee ik, 'ik vien tekenen en schilderen allienig mar mooi. Op schoele kan ik goed mitkommen en tuunman wodden liekt mi'j ok hiel mooi toe. Ik moet eerst de schoele waor ik now op zit ofmaeken en dan willen mien oolden ok nog dat ik veer-

der leer.' 'Now dat is hiel verstaandig van jow oolden,' zee de man, 'mar ik moet de tekening now eerst mar es evenpies van een ofstaand bekieken.'
Hi'j kwam overaende en dee een peer stappen aachteruut. Ik dee dat ok mar. Et is dudelik dat et nog niet is wat et wodden moet. De man zee: 'We bin d'r nog niet jong.'
Doe wi'j daor zo stonnen, kwam d'r uut de mist een korhoen anlopen, hi'j schrok van oons en gong vlak veur oons langes. Ondertussen raomde hi'j de flesse mit waeter ondersteboven. De man greep de flesse, mar daor zat mar een hiel klein betien meer in.
'Verrekte voegel,' reup de man uut, 'now heb ik gien waeter meer en zonder waeter kan ik niet wieder.'
We stonnen d'r beiden even versleugen bi'j en keken mekeer an. 'Ik kan veur jow wel wat waeter uut de greenspoele haelen,' beud ik an, 'mar slimme schone is dat waeter niet.'
'Smerig waeter kan ik niks mit mien jong,' zee hi'j, 'ik moet et thuus mar ofmaeken.'
'Mar dan kan ik niet meer zien hoe et d'r uutzicht as et klaor is,' brocht ik d'r wat spietig tegenin. De man keek mi'j es op-en-daele an en zee doe: 'As ie morgenmiddag om vier ure bi'j mi'j kommen dan kuj' et zien en mien aandere wark ok, wat zeg ie daor van.'
Dat was een anbod dat ik niet ofslaon kon en zee: 'Hiel graeg.'
De aandere daegs was ik om vier ure op et angeven adres en hebbe wel een ure lang geneuten van alle mooie dingen die de man maekt hadde. Daor vul veur mi'j hiel wat te leren. Et is een anvietering west om mit waeter en varve doende te blieven.
Mien beroep heb ik d'r niet van maekt, d'r was nog zoveul aanders. Mar een waetervarvetekening van de Kaele Dunen het et wel opsmeten. As et zo mooi wodden is as die van de man op de duuntoppe, dat geleuf ik niet. Mar ik heb him wel altied beweerd.
Waetervarve. Et klinkt niet zo goed, mar ie kun daor hiele mooie dingen mit maeken, heur.

Jaorige Schrieversronte komt naor de dörpen toe!

Et kommende jaor bestaot de Stellingwarver Schrieversronte mar liefst 40 jaor! Dat prachtige feit zal vanzels op alderhaande menieren vierd wodden. Hoe, watte, waor en wanneer kun jim veural lezen op de beide websteden van de Schrieversronte, mit naeme op www.stellingplus.nl zal et laeste jubileumni'js de hieltied as eerste plaetst wodden (in de speciaole rebriek JUBILEUM).
De jaorige Schrieversronte is van doel en gao kommend jaor naor alle Stellingwarver dörpen. De grootste aktiviteit is misschien wel de opvoering van tal van prachtige Stellingwarver ienakters. De beide eerste ienakters wo'n opvoerd op de jaorlikse ni'jjaorsbi'jienkomst op 14 jannewaori in Noordwoolde deur de tenielveriening van Buil en die van De Oosterstreek.
Op dit mement bin d'r al meer aktiviteiten bekend, jim kun die hieronder lezen. Ere aktivteiten wo'n nog veurbereided en die wo'n bekend maekt zo gauw de orgenisaosie d'r van rond is.
Et overzicht van speciaole aktiviteiten:
***14 jannewaori*: eerste speciaole jubileumaovend in 't Vlechtwark in Noordwoolde, begin 20.00 ure, gien intree.**
***20 jannewaori*: eerste literaire aovend mit prissentaosie ni'je boek van Johan Veenstra in MFC Ni'jhooltpae, begin 20.00 ure, gien intree. Mit optredens van de Drentse schriever Jan Germs, de Friese schriever Ferdinand de Jong, netuurlik oonze eigen Johan Veenstra en prachtige meziek van Leuster, een meziekgroep van Urk.**
***23 meert*: twiede literaire aovend, in 't Vlechtwark in Noordwoolde, mit optredens van de Drentse schriefster Marga Kool, de vrouwluden Delia Bremer en Ria Westerhuis mit erotische gedichten en meziek van Carolien Hunneman, begin 20.00 ure, intree € 5,00.**
***5 april*: officiële receptie 40 jaor Schrieversronte in 't Vlechtwark in Noordwoolde, van 15.30 tot 18.00 ure, alliend veur leden.**
***7 juli*: speciaole reünie mit tal van speciaole aktiviteiten in Berkoop, vanof 11.00 ure, gien intree.**

Jan en Amelia Brouwer

Reisverslag naor Chili (4)

Jan en Amelia Brouwer uut Drachten vertellen in tien ofleverings over heur reize naor Chili, daor de femilie van Amelia woont.

We bin niet al te laete van bedde kommen en hebben eerst mittenneer broodeten. Et weer is prachtig, en de temperetuur leup vandaege dan ok weer op tot dik 34 graoden. Et luie zwiet komt d'r zo ok weer es uut.
Vandemiddag nao et eten (maelde mais mit kiepe en gehak), bin we weer evenpies naor de stad west. D'r mossen nog een peer dinkies kommen, zoas een stokmennig goeie bessems om de vloer te vegen. We bin nog naor een komputerzaek west om een dongel veur et internet. Die is prepaid en kuj' dus oplaeden zodaj' de kosten in de haand holen. Hier in et dörp is de internetwinkel alliend aovens mar eupen omreden de meensken daegs an et wark binnen. Dus dat schöt niet echt op. Wat mi'j opvul is dat aj' wat kopen, d'r hiel vule op de pof kocht wodt. De meensken kun alles lang niet in ienkeer betaelen, dus dan wodt d'r in de winkel votdaolik een krediet ofsleuten, en betael ie in maondelikse termienen. Zoks is veur de geldschoevers goeie haandel, vanwegens dat de pries dan wel dattig percent hoger ligt as normaal.
Ze bin d'r niet zo an niet wend daj' kontant betaelen. Ie bestellen et artikel veur in de winkel, gaon mit de bon naor waor de kassa is en een groot tal leketten. Veur die leketten zitten de meensken tieden te waachten tot ze hulpen wodden om heur liening of te sluten. Wi'j wollen kontant betaelen en wodden dan ok votdaolik hulpen, daor was mar ien leket veur.

We nammen ok een peer zakken honnevoer mit. Omreden iederiene hier vule honnen om huus lopen het, bin d'r ok vule haandelsluden in dierevoer. D'r bin hier zovule honnen dat ze lange niet altied onderholen wodden kunnen. As et d'r tevule wodden zetten ze ze gewoon op 'e straote. Zodoende bin d'r schrikbaorende vule straothonnen, ze lopen en liggen warkelik overal.
Eer we naor huus gongen hewwe nog even gezellig op een terras zeten om even bi'j te kommen van de waarmte. Dus een groot glas cervesa (bier) gong d'r dan ok best in, 't was as piste d'r je een engeltien over de tonge!
Thuuskommen hebben we lekker broodeten, en doe was et onderwiels ok al weer elf ure in de aovend. Tied om weer op bedde te gaon.

De groeten van Jan en Amelia uut Machali.

Sjoukje Oosterloo

Weemoed

(Kastverhael)

In de donkere daegen veur kast zit Gerrie bi'j de kachel bi'j de taofel te miemeren. Et keersien veur heur op 'e taofel is haost opbraand, mar Gerrie zicht et niet. Heur gedaachten gaon naor jaoren herwerts, doe ze nog een schoelemaegien was. In heur herinnering zicht ze et weer veur heur, et oolderlike stee, zo staotig, zo oold. De vier grote raemen an de veurkaante mit daorboven de sierlike koekoek mit et grote balkon. An weerskaanten van et huus de grote hoge bomen. As et roeg haastweer was, kon ze as ze in heur waarme hollegien onder de dekens lag, zo heerlik votsoezen bi'j et roezende geluud van de wiend die wild tekeergong deur de kaele takken van de bomen.
Uut heur slaopkaemer keek ze uut op et iewenoolde karkien mit et spitse torentien, dat eigenwies boven de boomtoppe uut de locht in stak. Et karkien waor ze altied henne gongen om et kastfeest te vieren van de zundagschoele. De juffer vertelde dan et verhael van Jozef en Maria, en et kientien Jiezus dat in de kribbe lag. Nao ofloop kregen ze een appel en een leesboekien mit naor huus, dat vun ze et aldermooiste van et hiele feest.
Gerrie heur gedaachten dwelen naor de grote kaemers mit de beddesteden. De smalle, hoge, ronde zwatte kachel die in de woonkeuken ston, en zien heerlike waarmte verspreidede tot aachter de beddedeurties. As et hiel hadde vreur moch ze beneden in de woonkaemer in de beddestee slaopen, tegere mit heur zussien. Heerlik was et om je uut te klieden in de waarmte van die grote iezeren, zwatte jonge, waor as meerstal een ketel mit waeter op ston te zingen. Mar as et kastfeest was ston d'r een grote ketel mit sukelaomelk op de kachel. De versierde kastboom ston tussen de hoge raemen, en aovens zatten ze as kiender naor al die mooie gleensterende kastballen te kieken, wiels ze naor et kastverhael luusterden dat Heit veurlas. As traktaosie kregen ze van Mem dan een beker waarme sukelaomelk mit een kastkraansien van sukerwark. Weemoedig daenkt ze an de kastdaegen van heur kiendertied weeromme, dat was nog een prachtige, onbezorgde tied.
Ze zicht et nog veur heur, de grote, lege veensterbaanken waor ze as kiender mit zien allen op zitten konnen, mit in de hoeke et kassien waor as alle speulgoed in opburgen wodde. An et beddeschut hong een grote spiegel mit een brune lieste d'r omhenne, warschienlik was et een oold femiliestok. Tegen et beddeschut an, onder de spiegel, ston de halfronde stoel van Pake, mit et mooie leren zitkussen. Pake woonde bi'j heur oolden in huus. En iedere dag zat hi'j in die stoel en schelde hi'j de eerpels veur Mem, wiels Gerrie d'r stief naost zat op een stove. Pake leerde heur dan alderhaande lieties, zoas *Klokje klinkt* en *In de Haske hangt een varken in de boom*. Now ze d'r an weerommedaenkt is et krekkengeliek as goonst Pake zien zingende stemme heur nog in de oren.
In heur gedaachten lopt Gerrie weer deur de lange gang mit grote plavuizen, en heurt ze de holle bimbaslaegen galmen van de grote staonde klokke mit de stienen beelties d'r hoog bovenop. Die klokke was van Pake, wet ze nog.
Dan haj' daor de grote zoolder mit veur heur as kiend zovule geheimzinnige, duustere hoekies. Naost de schostien et grote spekhokke mit de iezeren deure, waor as nao de slaacht

et spek en de wosten in te dreugen hongen. In een hoeke van die zoolder ston de melkbusse mit de appelties d'r in, die Mem in de ovend van de kachel dreugd hadde. Stiekem zatten ze daor as kiender van te snupen, en as Mem dan de eerste appelties d'r uuthaelen zol, was de inhoold van de busse al aorig slonken. Dan kregen ze foeters, mar de wille van die stiekeme snuperi'je hadden ze d'r al wel van had, die kon Mem heur niet meer ofpakken.
Op 'e zoolder ston ok de grote linnenkaaste, mit daor de oolde karkeboeken in, vol mit plaeties van meensken die uut de tied raekt weren, en ok een plaetien van een maegien van tien jaor. Mem en Heit praotten d'r nooit over, mar Pake hadde heur verteld dat dat maegien een zussien van Mem was. Veerder laggen d'r vergeelde klieties op zwat pepier diej' altied hiel veurzichies beetpakken mossen. En dan buten: et grote hiem mit de grote appelhof, waor as ok de boom mit stienpeerties ston, die laete in de haast zien vruchten valen leut in et lange grös. En de kosseboom, waor ze mit heur vrundinnegien al van at wiels de kossen nog lange niet riepe weren. Mit as gevolg dat ze de ere dag vergongen van boekzeerte en zodoende niet naor schoele gaon konnen. Zo kwam boontien om zien loontien, glimkt ze bi'j heurzels.
Gerrie heurt nog et krassende geluud van de fesantehaene die schienber altied van etzelde plak of leek te roepen, en de kikkerds die veur biesterbaorlik mooie zoemeraovendkonserten zorgden. Gelokkige tieden weren et west, waor as zomar inienen een aende an kwam vanwegens de minne jaoren doe de aarmoede toesleug. Inienen, kot veur de kastdaegen, gongen ze verhuzen naor een vremd dörp, zomar zonder d'r op veurbereided te wezen. Dat weren kastdaegen west waor as ze gien mooie herinnerings an overholen hadde. Ze was slim verdrietig west now ze gien kastfeest vieren kon in et vertrouwde karkien mit zien spitse torentien.
Heit en Mem mit een heufd vol zorgen, hadden hielendal niet deur wat heur kiender hier mit andaon wodde. Een ofscheid kan had wezen en hiel laank naowarken blieven. Jaoren en jaoren, tot an de dag van vandaege, wet ze mit een hatte vol weemoed, wiels ze een ni'j keersien anstikt.

Koosje Hornstra

Rheinfelden

De Rijn is hier wel hiel arg bried
Van de iene naor de aandere kaant
Van et iene naor et aandere laand
In dit Zwitsers-Duutse greensgebied

Rudolf in zien rooie keuningsklied
An Hendrik de Vierde nauw verwaant
Kreeg dan de paus wel op zien haand
Mar bleef in Höhenmölsen in de stried

Bi'j de brogge et verweerde slot
Ie konnen aenden over 't waeter zien
Zo bleef de vi'jaand wel veer vot

Now staon d'r kuuroorden op et bod
En is et eten d'r vaeke 'haute cuisine'
Mar as et daordeur beter wodt?

Pieter Stoefzaand

Deur Frank Spijkers

Wottel schieten

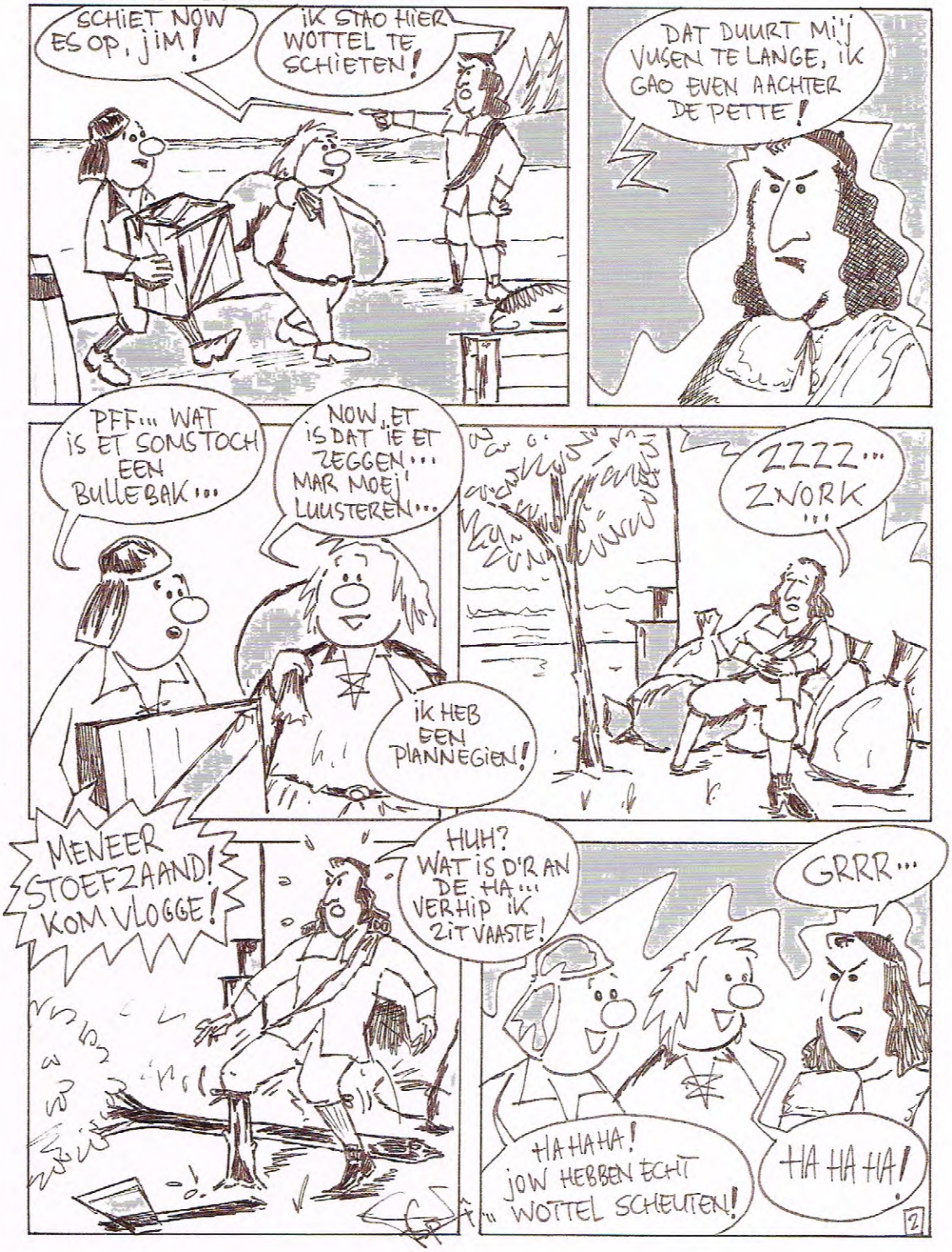

"die liquiditeitsprognose is wel arg zunnig, een second opinion kan daenk ik gien kwaod"

...as jow MRW Accountants inschaekelen...

...staon jow d'r nooit alliend veur!

MRW
Accountants

DE GEDIEK
T 0513 - 46 91 30
F 0513 - 46 21 24

SNEEK
T 0515 - 42 98 00
F 0515 - 41 78 11

WOLVEGE
T 0561 - 61 67 15
F 0561 - 61 39 76

www.mrw.nl - info@mrw.nl

De uutstraoling van jow bedrief wodt veur een groot diel bepaold deur et drokwark.

+ Briefpepier
+ Foolders
+ Struibiljetten
+ Geboortekaorten
+ Kraanten
+ Vesitekaorties
+ Posters
+ Boeken
+ Tiedschriften
+ Plakplaeties
+ Websteden
+ Jubileumkaorten
+ Toegangskaorten
+ Kelinders
+ Offertemappen
+ Nota's
+ Sets
+ Trouwkaorten
+ Buro-onderleggers
+ With compliments
+ Kevotten
+ Huusstiel
+ Vlaggen
+ Adresstikkers
+ Kastkaorten
+ Uutneudigings
+ Etiketten
+ Verieningsblaeden
+ Personaliseren
+ Sealen
+ Web2print
+ Printwark
+ Staanswark
+ Permosiekraanten
+ Reklamekraanten
+ Huus-an-huusblaeden
+ Klubblaeden
+ Veurraodbeheer
+ Katalegussen
+ Wit pepier
+ Ringbanen
+ Inbienen

drukkerij van der meer

GRAFIMEDIA SCGM DUURZAAM INKOOP GECERTIFICEERD

FSC Het keurmerk van verantwoorde bosbouw.

't Oost 13ª, 8431 LE Oosterwoolde (Fr) • Postbusse 35, 8430 AA Oosterwoolde (Fr)
T (0516) 51 30 93 • info@drukkerijvandermeer.nl